

ORSA KOMMUN

Årsredovisning 2023

Innehåll

INLEDNING

Inledning - om årsredovisningen	5
Kommunstyrelsens ordförande	6
Hit gick skattepengarna 2022	7
Vision Orsa 2050	8

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Översikt över verksamhetens utveckling	10
Den kommunala koncernen	13
Organisationsschema	13
Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning	15
Händelser av väsentlig betydelse	19
Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten.....	26
God ekonomisk hushållning, ekonomisk styrning samt måluppfyllelse	29
Balanskravsresultat	36
Väsentliga personalförhållanden	37
Förväntad utveckling	40

RÄKENSKAPER

Resultaträkning	46
Balansräkning	47
Kassaflödesrapport	48
Noter	49
Drift- och investeringsredovisning	60

REVISIONSBERÄTTELSE	63
----------------------------------	-----------

BILAGA

Bilaga 1 - Ekonomisk redovisning verksamheterna	65
---	----

Inledning

Inledning – om årsredovisningen

Enligt lagen om kommunal bokföring och redovisning (2018:597) ska kommuner upprätta en årsredovisning för räkenskapsåret. Årsredovisningen omfattar perioden januari till och med sista december 2023.

I kommunens årsredovisning lämnar kommunstyrelsen en övergripande rapport till kommunfullmäktige om hur kommunen lyckats leva upp till de prioriteringar som finns i kommunplanen. Årsredovisningen visar kommunens resultat för det gångna året, både ekonomiskt resultat och resultat för politiska mål och uppdrag. Årsredovisningen består av två delar: Förvaltningsberättelse och Räkenskaper.

Läsanvisningar

I Förvaltningsberättelse lämnas information om förvaltningen av kommunen och den kommunala koncernen i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning. Förvaltningsberättelsen syftar till att ge en övergripande och tydlig bild av kommunens verksamhet det gångna året. Förvaltningsberättelsen är strukturerad enligt de krav som finns i lagen om kommunal bokföring och redovisning samt de rekommendationer som ges ut av RKR, Rådet för kommunal redovisning.

I Räkenskaper redovisas det ekonomiska resultatet för det gångna året i form av resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys och noter i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning. Redovisningen sker för kommunen och den kommunala koncernen i sammanställda räkenskaper.

Räkenskaperna innehåller också driftredovisning och investeringsredovisning. Drift- och investeringsredovisningen ska tillgodose fullmäktiges behov av uppföljning och ansvarsprövning av styrelser och nämnder. Samtidigt ska den tillgodose externa intressenters behov av information om hur resurserna fördelas och förbrukas av verksamheterna.

Årsredovisningen innehåller också Revisionsberättelse samt bilagan Ekonomiska rapporter verksamheterna. I Ekonomiska rapporter verksamheterna redovisas ekonomiska översikter över kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, övriga nämnder samt utskott.

Kommunstyrelsens ordförande

När vi summerar mandatperiodens första verksamhetsår kan vi konstatera goda ekonomiska resultat och varierande måluppfyllelse.

De uppsatta målen skapar fokus och aktiviteter som bidrar till att de politiskt prioriterade områdena förflyttas i rätt riktning. Det gäller bland annat företagsklimatet där vi tog ytterligare kliv framåt, invånarnas möjlighet till inflytande och vissa delar inom skolan och omsorgen. Inom andra delar går utvecklingen i fel riktning. Föregående års höga värde när det gäller behörigheten till gymnasiet föll tillbaka och vi behöver ägna större fokus åt våra ungas möjligheter att tillgodogöra sig utbildningen och därmed bygga en bra grund för framtiden.

Befolkningstalet sjönk under 2023 för första gången på länge till följd av minskat barnafödande. Vi har dock fortfarande ett positivt flyttnetto. Vårt arbete med bostadsförsörjningsfrågorna har fortsatt hög prioritet och avtal har tecknats om bostadsutveckling i centrum vid Lillån och i södra Orsa vid Kuruld.

Investeringsbehovet i kommunen är stort, något som vi tar höjd för i den ekonomiska planeringen. Två stora och viktiga investeringsprojekt inleddes under 2023. Efter många år av utredande togs äntligen första spadtaget för att bygga det nya särskilda boendet Slipstenen på Storgärdet. En viktig del i framtidens äldreomsorg i Orsa. Andelen äldre ökar och vi behöver fler bostäder för äldre i behov av omsorg. Nästa steg är att skapa trygghetsboende i nuvarande Lillåhem.

Bygget av en ny lösning för VA-försörjning i Grönklitt påbörjades. Med den på plats kan Grönklitt utvecklas och bidra till kommunens utveckling och fler arbetstillfällen. Besöksnäringen är en viktig del i Orsas näringsliv.

Kommunen redovisar ett ekonomiskt resultat som är bättre än budget och prognos, främst beroende på ökade skatteintäkter i form av slutavräkningar från föregående år. Verksamheterna har haft svårt att klara budget och inför kommande år inför vi nu ett mer genomarbetat detaljbudgetarbete för ökad förutsägbarhet och kontroll.

Jag vill tacka alla medarbetare för väl utfört arbete och alla förtroendevalda för goda och konstruktiva diskussioner för Orsas bästa.

Mikael Thalín
Kommunstyrelsens ordförande

Hit gick skattepengarna 2023

100 kr i skatt till Orsa kommun fördelades så här

2023	2022	
29,56 kr	27,98 kr	Äldre- och handikappomsorg
18,93 kr	17,68 kr	Grundskola och fritids
8,39 kr	7,69 kr	Förskola
8,04 kr	7,95 kr	Gymnasie- och vuxenutbildning
7,56 kr	7,17 kr	Stödfunktioner, adm, utvecklingsmedel mm
7,26 kr	4,93 kr	Pensioner
6,24 kr	6,05 kr	Individ- och familjeomsorg
4,20 kr	5,49 kr	Årets resultat
3,61 kr	3,54 kr	Infrastruktur
2,42 kr	2,56 kr	Fritidsverksamhet
1,47 kr	1,50 kr	Räddningstjänst
1,33 kr	1,34 kr	Kultur och bibliotek
1,31 kr	1,18 kr	Ekonomiskt bistånd
1,29 kr	1,17 kr	Miljö och bygg
1,20 kr	1,23 kr	Arbetsmarknadsåtgärder
0,88 kr	0,92 kr	Musikskola
0,31 kr	0,27 kr	Näringslivsåtgärder
0,30 kr	0,30 kr	Föreningsbidrag
-0,02 kr	-0,51 kr	Integration
-0,46 kr	-0,00 kr	Ränteintäkter
-3,83 kr	1,53 kr	Övrigt
100,00 kr	100,00 kr	

Vision Orsa 2050

I Orsa skapar vi med människor, inte för.

I Orsa får du vara den du är och bli den du vill.

I Orsa har alla människor plats att växa. Personlig utveckling och ny kunskap har en given plats i vårt samhälle där vi tillsammans hjälps åt att bygga bildning. Här tar vi till oss utbildningar från hela världen och här finns skolan mitt i byn. Här finns barns och ungas perspektiv med i allt vi gör. I Orsa skapar vi mötesplatser där vi utvecklar innovationer och tar idéer till handling. Vi tar vara på de kvaliteter vi har och lär nytt tillsammans. Här är vi nyfikna, har glimten i ögat och har modet att testa nya vägar. Här skapar vi vår framtid.

Vi agerar i en värld av ständig förändring. Vi knyter relationer och utvecklas med vår omvärld och tar in de regionala och globala perspektiven. Vår närhet och kreativitet gör att vi är en av de bästa platserna för samarbeten som skapar värde. Här är alla viktiga i arbetet med att skapa ett hållbart samhälle där vi vill leva, gammal som ung. I Orsa finns gemenskap, mod och skaparkraft.

I Orsa finns livskvalitet.

Att bo i Orsa är att leva.

I Orsa är naturen alltid tillgänglig och synlig. Här finns ett unikt centrum för upplevelser utomhus och här finns den orörda vildmarken och tystnaden. Orsa är en plats som vi är stolta över. Vi tar hand om varandra, vår miljö och vår natur och här behöver ingen vara ensam. Vi har ett liv i balans och det är tryggt att leva just här.

Vi har en fot i historien och en i framtiden. Här finns en kulturbygd med en särskild känsla och anda. Här finns hus som berättar vår historia och nya hållbara boenden som sticker ut. Orsa är en mittpunkt för musik och kultur och här finns en framtidstro där vi bevarar och skapar nytt med stolthet och glädje. I Orsa har vi tid och kraft att leva.

I Orsa gör vi saker möjliga.

I Orsa möter du det enkla.

I Orsa finns en naturlig närhet och ständiga samtal mellan invånare, besökare, föreningar och företagare. Här finns en välkomnande öppenhet som lägger grunden för allt vi gör. Vi kommunicerar i alla riktningar och här finns Sveriges bästa invånardialog.

I Orsa gör vi saker tillsammans och på ett enkelt sätt. Här är det lätt att skapa, mötas, förnya och förvalta. Genom vår öppenhet är vi trovärdiga och har ett klimat där alla strävar efter bra lösningar för dem vi finns till för. Här både vill och hinner vi mer.

Vi och vår skog och mark, våra byar och centrum bjuder in till nya möjligheter. Här finns företagare och entreprenörer som erbjuder tjänster och produkter både lokalt och globalt. Här möter digitala lösningar både unika affärer och personlig service, vilket för många är ett resmål i sig. Här är det helt enkelt lätt att uppleva kvalitet. I Orsa gör vi det möjligt.

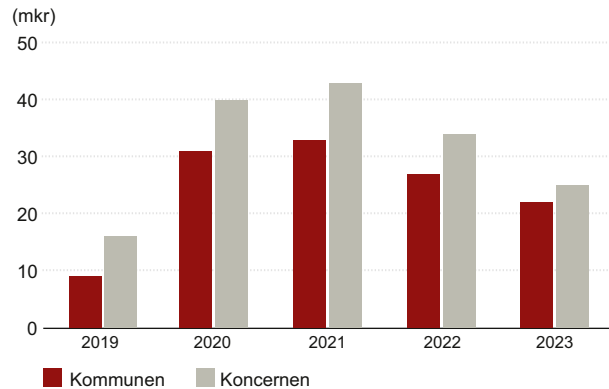
Förvaltningsberättelse

Översikt över verksamhetens utveckling

Återigen blickar vi tillbaka på ett år med krig och oro i världen. Positivt är att den kraftiga inflations-takten och ränteutvecklingen har stabiliserats. Året som gått har inneburit stora utmaningar med tanke på det högre kostnadsläget samtidigt som behovet av bland annat förskoleplatser och hemtjänst varit högt. Det högre ränteläget har börjat märkas då det blivit nödvändigt att förnya några av lånen inom koncernen. Kommunkoncernen redovisar trots detta ett högt ekonomiskt resultat, 25 mnkr (34 mnkr 2022), vilket är högre än budgeterat. De helägda bolagens bidrag är 3 mnkr (8 mnkr 2022).

Årets ekonomiska resultat

Koncernen	2023	2022	2021	2020	2019
Verksamhetens nettokostnader (mnkr)	-486	-451	-435	-410	-412
Skatteintäkter (mnkr)	516	492	475	456	432
Finansnetto (mnkr)	-3	-6	3	-5	-5
Årets resultat (mnkr)	25	34	43	40	16
Eget kapital (mnkr)	446	421	387	343	291
Soliditet enligt balansräkningen (%)	43	43	40	37	34
Soliditet inklusive samtliga pensionsåtaganden (%)	29	29	25	21	17
Investeringar netto (mnkr)	101	40	72	75	65
Självfinansieringsgrad investeringar (%)	73	186	113	102	77
Långfristig låneskuld (mnkr)	374	364	394	394	369

Verksamhetens nettokostnader består av verksamhetens intäkter minus verksamhetens kostnader och avskrivningar. Nettokostnaderna har det senaste året ökat med 35 mnkr samtidigt som skatteintäkterna ökat med 24 mnkr, vilket försämrar verksamhetens resultat jämfört med förra året. I tabellen definieras skatteintäkter som summan av rena skatteintäkter,

generella bidrag och utjämningsbidrag samt fastighetsavgift. Ökningen jämfört med 2022 består till största delen av att de egna skatteintäkterna ökat, men en högre inkomstutjämningsbidrag också. Finansnettot var positivt under 2023 tack vare det högre ränteläget och en positiv värdeutveckling på kommunens placeringar.

Årets positiva ekonomiska resultat medför en ökning av det egna kapitalet med motsvarande belopp. Soliditeten har varit relativt stabil mellan åren, vilket även gäller soliditeten inklusive samtliga pensionsåtaganden som uppgår till 29 procent att jämföra med målet 20 procent. Investeringsnettot är högre än 2022 men betydligt lägre än budgeterat. Investeringarna beräknas bli betydligt högre de närmaste åren när det planerade särskilda

äldreboendet (SÄBO) och överföringsledningen till Grönklitt genomförs. Investeringarna som skett under 2023 är genomförda med en nyupplåning om 10 mnkr.

De långfristiga låneskulderna återfinns i bolagen. Under året har Orsa Vatten och Avfall tagit upp nya lån motsvarande 10 mnkr.

Kommunen	2023	2022	2021	2020	2019
Skatteintäkter (mnkr)	516	492	475	456	432
Förändring skatteintäkter (%)	5	4	4	5	2
Invånare	6 908	6 934	6 918	6 877	6 911
Verksamhetens nettokostnader (mnkr)	-496	-462	-449	-425	-424
Förändring verksamhetens nettokostnader (%)	7	3	6	0	-203
Verksamhetens nettokostnad/invånare (kr)	-71 801	-66 628	-64 958	-61 793	-61 330
Finansnetto (mnkr)	2	-3	7	0	1
Årets resultat (mnkr)	22	27	33	31	9
Årets resultat i förhållande till skatteintäkter (%)	4	5	7	7	2
Eget kapital (mnkr)	358	336	309	277	234
Eget kapital/invånare (kr)	51 791	48 495	44 724	40 217	33 836
Låneskuld (mnkr)	0	0	0	0	0
Låneskuld/invånare (kr)	0	0	0	0	0
Investeringar (mnkr)	33	16	21	24	30
Soliditet enligt balansräkningen (%)	68	70	69	65	61
Soliditet inklusive samtliga pensionsåtaganden (%)	42	41	36	30	23
Likvida medel, inklusive placering värdepapper (mnkr)	122	115	102	74	45
Kassalikviditet, exklusive exploateringsfastigheter (%)	175	201	180	138	119
Antal årsarbetare	509	505	507	504	516
Lönekostnader (mnkr)	-320	-299	-298	-287	-285
Andel av verksamhetens kostnader (%)	56	53	56	57	56

Skatteintäkter har ökat med 5 procent jämfört med 2022. Antalet invånare har sjunkit med 26 personer det senaste året. Verksamhetens nettokostnader (nettot av verksamhetens intäkter, kostnader och avskrivningar) har ökat med drygt 7 procent; underliggande har kostnaderna ökat med 1,6 procent samtidigt som intäkterna har minskat med 22 procent. Förklaringen till detta är att miljökontoret nu ingår i Mora kommuns organisation och att nettokostnaderna faktureras Orsa, vilket gör att intäkterna sjunkit samtidigt som även kostnaderna blivit lägre till följd av nettoredovisningen.

Under 2022 ingick stora fastighetskostnader som avsåg förstudier av nytt SÄBO, vilket också är en stor förändring jämfört med 2023. Det senaste året har børsutvecklingen varit positiv, vilket medfört att kommunens placeringar har ett högre värde vid utgången av 2023 än vid samma tid 2022.

Årets ekonomiska resultat, 22 mnkr, är 15 mnkr högre än budgeterat för 2023. Resultatet utgör 4,2 procent av skatter och bidrag, att jämföra med målet på 1,5 procent. De stora förklaringarna till den positiva avvikelser mot budget är högre

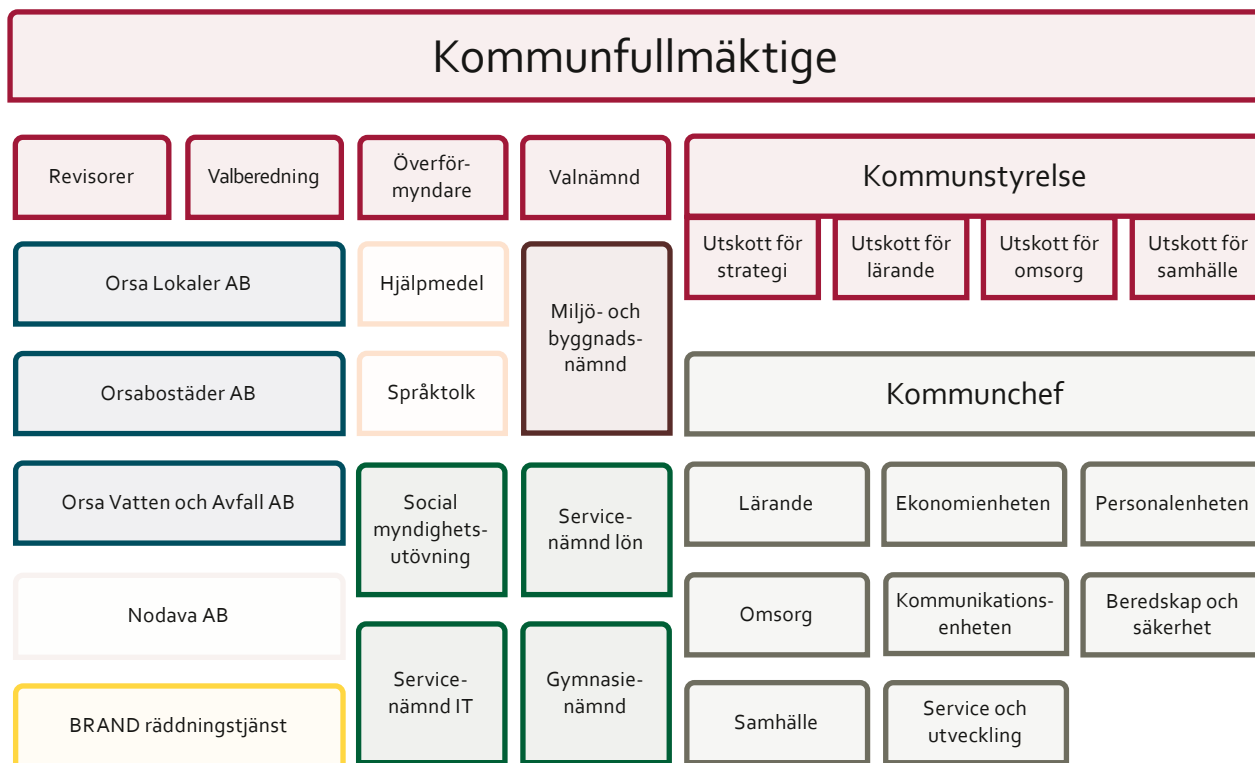
skatteintäkter och högre finansiella intäkter. Nämndernas resultat blev totalt sett 9 mnkr sämre än budgeterat. De enskilt största negativa avvikelserna återfinns i utskotten för lärande och omsorg. Det egna kapitalet är kommunens samlade resultat och förändringen mellan åren är årets resultat. Investeringarna uppgick till 33 mnkr jämfört med budgeterade 77 mnkr. Den enskilt största investeringen är bygget av ett nytt särskilt boende som påbörjats under året. Några andra stora investeringar har skett i stadsnätet, ombyggnation av gator, cykelvägar och vägbelysning, elbilar till hemtjänsten samt en ny ismaskin till ishallen. De största avvikelserna mot budget återfinns bland gator och det särskilda boendet. Soliditeten enligt balansräkning har sjunkit mellan åren samtidigt som soliditeten inklusive samtliga pensionsåtaganden har ökat tack vare att ansvarsförbindelserna har sjunkit mellan åren.

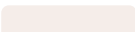

De likvida medlen består av kommunkoncernens bankkonton och fondplaceringar. Det goda resultatet och de förhållandevis låga investeringarna bidrar till att de likvida medlen ökat. Kassalikviditeten är de likvida medlen i förhållande till de kortfristiga skulderna, vilket visar kommunens betalningsförmåga på kort sikt. Kassalikviditeten bör vara minst 100 procent och i kommunen är den 175 procent.

Antalet årsarbetare uppgår 2023 till 509. Lönekostnaderna för året uppgår till 320 mnkr, vilket är en ökning med 7 procent jämför med året innan. En stor del i förklaringen till att lönekostnaderna ökat är att personalomkostnaderna ökat kraftigt mellan åren, som följd av de högre pensionskostnaderna.

Den kommunala koncernen

- = Politisk organisation, Orsa
- = Gemensamma nämnder, kommun, region
- = Gemensam nämnd, Mora, Orsa
- = Gemensamma nämnder, Mora, Orsa, Älvdalen
- = Helägda bolag, Orsa
- = Samägda bolag, Orsa Vatten och Avfall, Moravatten, Älvdalens Vatten och Avfall
- = Kommunalförbund, Mora, Orsa, Älvdalen, Vansbro, Leksand
- = Tjänstemannaorganisation

Kommunkoncernen är det samlade begreppet för hela kommunens verksamheter. Här ingår den politiska organisationen, tjänstemannaorganisationen samt helägda bolag. Kommunens uppgifter och befogenheter regleras ytterst av regeringsformen och kommunallagen.

I den kommunala koncernen ingår bolag där kommunen har minst 20 procents inflytande. Kommunen äger 35 procent i Oreälvens Kraft AB men inflytandet beräknas inte vara så stort att kommunens andel av bolaget ska konsolideras. Kommunen är även delägare i Visit Dalarna AB till 6,6 procent, och Inlandsbanan AB till 6 procent.

Sedan den 1 januari 2023 har Orsa och Mora en gemensam miljö- och byggnadsnämnd och de båda byggnadsnämnderna i Mora och Orsa samt den tidigare gemensamma miljönämnden har upphört.

Centerpartiet och Socialdemokraterna bildar politisk majoritet i Orsa kommun 2022–2026.

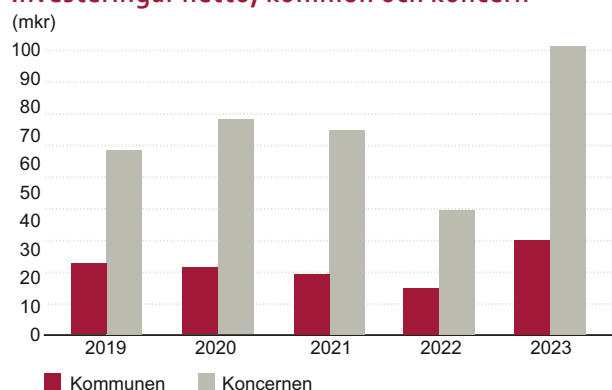
Valet till kommunfullmäktige i september 2022 resulterade i följande mandat: Vänsterpartiet 2 mandat, Socialdemokraterna 7 mandat, Miljöpartiet 1 mandat, Centerpartiet 11 mandat, Kristdemokraterna 2 mandat, Moderaterna 3 mandat och Sverigedemokraterna 5 mandat.

Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

I begreppet ekonomisk ställning innefattas inte bara hur det ser ut idag utan också hur förutsättningarna ser ut för att kunna bedriva önskad verksamhet i framtiden. Här ingår att förbereda för de framtida investeringsbehoven, som ökar.

Investeringar netto, kommun och koncern

Koncernen

I kommunkoncernen ingår de helägda bolagen Orsa Lokaler AB (OLAB), Orsabostäder AB (OBAB) samt Orsa Vatten och Avfall AB (OVAB). Koncernens ekonomiska resultat uppgår till 25 mnkr (34 mnkr 2022). Avvikelsen mellan åren beror på 5 mnkr lägre resultat i kommunen och cirka 4 mnkr i resultatförsämring hos bolagen. Både OLAB och OBAB har ökat sina hyresintäkter under året. En stor del av kostnadsökningen i bolagen avser uppvärmning. Vad gäller OVAB så har även ökade transportkostnader slagit igenom på resultatet. Det som händer i omvärlden påverkar verksamheten med risk för kemikaliebrist och stigande priser.

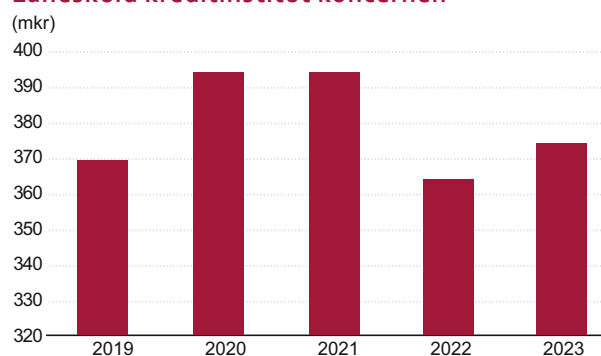
Förutom osäkerheten i omvärlden så är det koncernbolagens och kommunens framtida investeringsbehov som är mest oroande vad gäller den framtida samlade ekonomin. Ett till vissa delar gammalt fastighetsbestånd och vatten och avloppsledningar som behöver underhållas och byggas tillsammans med ökade resurser till reningsverk

med mera kräver mycket stora investeringar. Till detta kommer även stora planerade investeringar i kommunen. I och med högre räntekostnader blir det dyrare att låna samtidigt som den höga inflationen medför ökade materialkostnader.

Orsa Lokaler AB har investerat 22 mnkr, Orsabostäder AB 11 mnkr och Orsa Vatten och Avfall AB har investerat 35 mnkr där överföringsledningen från Grönklitt utgör den enskilt största satsningen.

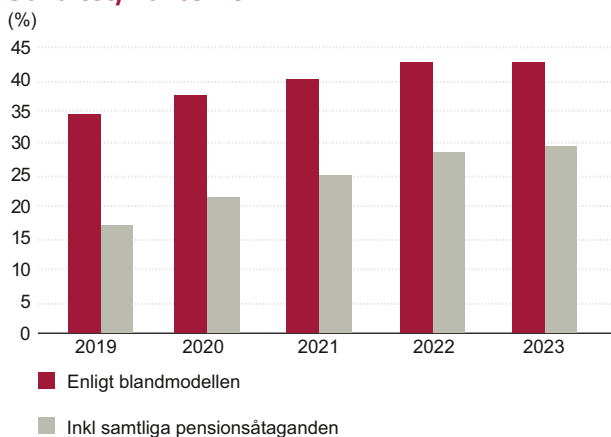
En stor utmaning vad gäller kommunkoncernens ekonomi är det stora investeringsbehov som förväntas under de kommande tio åren. Den enskilt största investeringen kommande år avser byggande av ett nytt särskilt boende (SÄBO). Under den senaste femårsperioden har nettoinvesteringarna i koncernen uppgått till 353 mnkr varav 124 mnkr skett i kommunen och 229 mnkr i bolagen. Enligt den tidigare upprättade tioåriga investeringsplanen 2023–2032 för koncernen förväntas investeringarna under perioden uppgå till 1,4 miljarder kr.

Låneskuld kreditinstitut koncernen

Under året har Orsa Vatten och Avfall AB utökat sin skuldsättning med 10 mnkr. I början av 2023 förnyade samtliga bolag lån vilket syns i bolagens högre räntekostnader.

Soliditet, koncernen

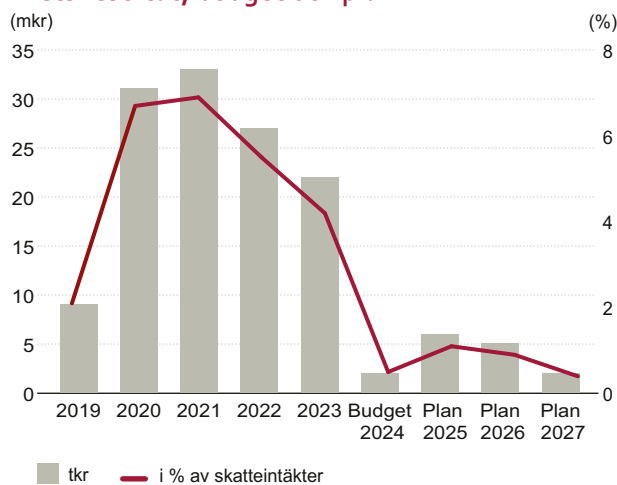

Hur soliditeten kommer att utvecklas efter perioden i diagrammet ovan är intressant med tanke på kommande investeringar. Under de närmaste åren då investeringarna är som störst räknar vi med att soliditeten minskar för att efter några år stabilisera sig. Då ansvarsförbindelsen för pensioner minskar över tid förväntas koncernens soliditet inklusive samtliga pensionsåtaganden minska betydligt mindre.

Kommunen

Årets resultat, budget och plan

Kommunen redovisar ett sämre ekonomiskt resultat före finansnetto jämfört med 2022. Däremot är det finansiella nettot högre 2023 på grund av högre ränteintäkter samt att värdet på placeringarna ökat under 2023.

Kommunens ekonomiska mål, att resultatet innevarande år samt över budget och planperioden i genomsnitt ska vara minst 1,5 procent av skatter och generella bidrag, är inga problem fram till och med 2023. Under 2023 uppgick resultatet till 4,2 procent. Liggande budget 2024 och plan 2025–2027 visar däremot resultat under 1,5 procent.

Enligt en ny skatteprognos ser de kommande åren något bättre ut än då budgeten för 2024 beslutades. Däremot har kostnaderna fortsatt att öka vilket gör att kommande år kommer att vara ekonomiskt sett tuffa.

(mnkr)	Utfall		Budgetavvikelse		(%)	
	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Kommunfullmäktige	2,7	2,4	-0,1	0,4	1	1
Kommunstyrelse	75,4	77,1	6,1	2,5	15	16
Utskott för strategi	23,1	20,4	-0,2	1,1	5	4
Utskott för samhälle	52,5	47,8	-1,8	-0,6	10	10
Utskott för lärande	143,7	128,2	-4,1	7,7	28	27
Utskott för omsorg	188,7	169,8	-8,8	-1,4	37	36
Delsumma	486,1	445,7	-8,9	9,7	96	94
Årets resultat	21,5	26,9			4	6
Summa	507,6	472,6			100	100

Av tabellen framgår att årets negativa budgetavvikelser avser utskotten för samhälle, lärande och omsorg. Den

största positiva avvikelsen avser kommunstyrelsen där verksamheter med andra kommuner också ingår.

Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktiges underskott förklaras av högre arvoden samt högre kostnader för revisionen.

Kommunstyrelsen

Den enskilt största förklaringen till kommunstyrelsens överskott är medel till kommunstyrelsens förfogande samt att utvecklingsmedel har utnyttjats i en mindre omfattning än vad som var budgeterat. Även ekonomi, personal och kommunikation redovisar överskott. Det fackliga engagemanget har under året varit lågt vilket också medfört lägre kostnader. Kommunikationsenheten visar ett stort ekonomiskt överskott under 2023. Anledningen är att de pengar som finns för projektet Min digitala arbetsplats (nytt intranät) inte har förbrukats. En del av kostnaderna i projektet landar på 2024 i stället för 2023, men projektet har också blivit billigare än beräknat.

Utskottet för strategi

Service och utveckling håller budget förutom kostenheten där livsmedelskostnaderna har ökat kraftigt vilket även medför att det blir svårt att upprätthålla kostpolicy och kvalitet. Underskottet är dock något mindre än vad prognosen visade. Det är fortfarande billigare och godare med matlagning från grunden, dock har livsmedel som fisk, kyckling och kött ökat avsevärt i pris. Kostenheten har under året startat upp ett nytt arbetssätt där varje kök gör sina egna matsedlar. Det nya arbetssättet medför också fördelar som ökad flexibilitet, kostnadseffektivitet och en minskning utav mat- och kökssvinn.

Arbetsmarknadsenheten (AME) har sagt ifrån sig mattransportuppdraget och en utredning startades upp gällande om kommunen ska upphandla tjänsten eller sköta den i egen regi. Utredningen landade i att det är ekonomiskt bättre att tjänsten utförs i egen regi. Det medför dock uppstartskostnader som nya kylvagnar för kostenheten.

Föräldraledighet och sjukdom samt glapp mellan anställningar har bidragit till ett överskott i service och utvecklings personalbudget. Överskottet har bland annat använts till utbildning för medarbetare i kontaktcenter.

Utskottet för samhälle

Årsbokslutet visar ekonomiskt en negativ avvikelse för Samhälle. Höga el- och drivmedelskostnader,

snöröjning och sandning, höjda hyror från OLAB/OBAB, nytt förvaltningsavtal för fastigheter med OLAB och vägbidrag har gett ökade kostnader. Beräkningsgrunden för avgiften till Visit Dalarna har förändrats vilket inte låg i budget och medförde en avvikelse. Uteblivna riktade medel från Migrationsverket för 2023 medför avvikelse för Integration i avtalet med Korpen om Ökad Integration.

Utskottet för lärande

Lärande visar ett budgetunderskott. Anledningarna till detta är att elever i anpassad grundskola har ökat och elever som läst integrerat efter den anpassade grundskolans studieplan tillkom i våras. Under våren ökade antalet elever i behov av stöd. Incidenter på skolor medförde att extra personal behövde tillsättas. Barnomsorg på obekvämt arbetstid ökade under våren med antal timmar och brukare i förhållande till budget.

Hyreshöjningar som inte var budgeterade tillkom, vilket påverkade det ekonomiska läget. Ett ökat elevantal på förskolan bidrog till att en tillfällig förskoleavdelning öppnades med 15 platser i Kyrkbyskolans lokaler. Den tillfälliga förskoleavdelningen öppnade den 1 mars och stängde sedan den 30 juni, vilket medförde ökade personalkostnader.

Utskottet för omsorg

Omsorgen gör ett underskott för 2023. Inom äldreomsorgen beror underskottet bland annat på ett markant ökat inflöde. Det är framför allt inom hemtjänsten som den största skillnaden ligger, men med det ökade inflödet har även kön och väntetiden för att få en plats på SÄBO (särskilt äldreboende) ökat. Dessutom är verksamheten inte i mål med att få till en helt optimerad resursanvändning. Det finns fortfarande vinster att göra med att få till bättre schemaplanering och vikarieanvändning. Därtill har kostnaderna i allmänhet stigit. Det märks på allt från hyror till skyddsutrustning – de allmänna kringkostnaderna utöver personalkostnaderna har varit rekordhöga 2023.

På IFO-sidan (individ- och familjeomsorg) görs ett nästan lika stort underskott, vilket i sin tur beror på höga placeringskostnader. Under året har kommunen haft ovanligt många komplexa, och därmed även kostnadsdrivande, ärenden både bland barn, unga och vuxna. Socialsekreterare har också behövts tas in som konsulter.

Finansieringen

Finansieringen bidrog med ett budgetöverskott på 24 mnkr för 2023. De största förklaringarna är högre skatteintäkter och högre finansiella intäkter på kapitalet. I finansiering återfinns också kostnader för förstudier avseende investeringsprojekt som fakturerats kommunen från Orsa Lokaler AB. Kostnaderna för förstudier är betydligt lägre 2023 än vad de var 2022.

Finansiella risker

Orsa kommun har i dagsläget inga egna lån utan samtliga koncernens lån ligger i dotterbolagen. Låneskulderna uppgår totalt till 374 mnkr. Räntorna steg kraftigt under 2022 och i inledningen av 2023 men har nu stabiliserats och kommer förhoppningsvis att börja sjunka i slutet av 2024. Under de närmaste åren kommer även kommunen att behöva låna för att finansiera planerade investeringar.

Kommunen har placerat 60 mnkr i korta räntepapper. Detta gjordes under den period då det var ett lågt ränteläge och kommunen tvingades betala en avgift till banken om saldot var för högt. I samband

med årsbokslutet skedde en uppskrivning av placeringarna då marknadsvärdet stigit med 2,9 mnkr jämfört med värdet vid årsskiftet 2022/2023. Placeringen kommer att användas för att finansiera kommande investeringar. Den kommer att avyttras under 2024 för att frigöra likviditet till det nya särskilda boendet (SÄBO).

Pensioner

Kommunens riktlinjer för förvaltning av pensionsförpliktelser är gamla och idag finns inga placeringar som är förpliktade att användas för framtida pensionsutbetalningar. Inga förpliktelser har tryggats i pensionsförsäkring eller pensionsstiftelse, inte heller egna förvaltade pensionsmedel.

Pensionsavsättning inklusive löneskatt uppgår till 49 mnkr i koncernen. Pensioner som redovisas som ansvarsförbindelse uppgår till 139 mnkr. Enligt de senaste prognoserna kommer pensionskostnaderna att öka kraftigt det närmaste året. Detta beror i första hand på den höga inflationen som medför högre prisbasbelopp vilket i sin tur leder till högre pensioner.

Befolkningsutveckling	2023	2022	2019	2016	2013
0–5 år	361	375	415	398	400
6–15 år	672	673	634	655	615
16–18 år	218	218	239	225	256
19–64 år	3 687	3 692	3 756	3 774	3 856
65–79 år	1 404	1 421	1 349	1 315	1 220
80 år och äldre	566	555	518	494	502
Invånare totalt	6 908	6 934	6 911	6 861	6 849

Som framgår av tabellen har antalet invånare sjunkit det senaste året. Det som kan noteras är att födelsetalen varit väldigt låga de två senaste åren. Antalet födda 2023 var 49, att jämföra med 2022 då det var 47.

Antalet barn i förskoleålder har varit högt. Den enda åldersgrupp som ökar är gruppen 80 år eller äldre. Demografikutvecklingen är fortfarande sådan att antalet äldre ökar och kommer att öka allt snabbare inom ett par år.

Händelser av väsentlig betydelse

Boende och miljö

I juli fattade kommunfullmäktige beslut om byggande av det nya särskilda boendet Slipstenen på Storgärdet och den 6 oktober togs det första spadtaget. Boendet kommer att innehålla 90 lägenheter för permanentboende och 18 lägenheter för korttidsboende och beräknas vara färdigt för inflyttning under 2027. Anbudssumman för utförandeentreprenaden är 337 mnkr. Med höjd taget för eventuella kostnadsökningar för index samt buffert för oförutsedda kostnader bedöms investeringen sluta på cirka 384 mnkr. Orsa Lokaler AB har det övergripande ansvaret för genomförandet och arbetet kan följas via webbkamera på kommunens hemsida.

Orsa Vatten och Avfall AB har påbörjat byggnationen av överföringsledning från Grönklitt till centrala Orsa. Överföringsledningen innebär att vattenverket i Grönklitt förstärks med vatten från Orsa vid behov. Avloppsreningsverket i Grönklitt byggs om till avloppspumpstation och allt spillvattenavlopp från Grönklitt skickas till Orsa

samhälle. I samband med bygget av överföringsledningen för spillvatten/avlopp läggs avloppsreningsanläggningen i Fryksås ned och spillvattnet skickas också härifrån till Orsa samhälle.

Kommunstyrelsen har godkänt förslag till markanvisningsavtal gällande nedre Kuruld, del av Viborg 44:21, som tecknas med Lillskär AB. På den tomt som kommunen äger i närheten av Digerbergets skola vill byggherren Lillskär bygga bostäder.

Kommunstyrelsen beslutade i februari att godkänna ett planbesked för fastigheten 135:68 i Grönklitt. Därmed startade kommunen ett detaljplaneområde för fastigheten. Planenhetens bedömning, som ligger som grund för det positiva planbeskedet, är att Orsa Grönklitt är av betydande intresse för allmänheten, främst utifrån befintliga rekreationsvärden och betydelse för friluftslivet. Att Grönklitt fortsätter att utvecklas med bostadsbebyggelse anses vara lämpligt under förutsättning att hänsyn tas till de natur- och rekreationsvärden som finns i området. Parallellt med detaljplanarbetet tas ett planprogram för hela området fram. Beslut om detaljplan bedöms kunna fattas under våren 2024 och planprogrammet förväntas vara färdigt för beslut efter sommaren 2024.

Dalavind lämnade i februari in två ansökningar om vindparker i Noppikoski och Jordikamäck. Av de 67 planerade vindkraftverken vill bolaget bygga 37 i Orsa (27 i Noppikoski och 10 i Jordikamäck), övriga i Ljusdals kommun. Kommunen kommer att yttra sig kring etableringen som en del av Länsstyrelsens miljöprövning. Tillstånd kan bara ges om kommunen tillstyrker det. Kommunfullmäktige tog i början av oktober beslut om folkomröstning den 9 juni 2024 gällande kommunens ställningstagande.

Invånardialog, service och delaktighet

Entrén och receptionen till kommunhuset har renoverats och det nya kontaktcentret invigdes i april. Nu möts besökare av en öppen och trivsamt miljö, där kommunvägledarna svarar på frågor och vid behov guidar vidare till handläggare ute på verksamheterna. Det finns även två datastationer som kommuninvånare kan låna för att använda e-tjänster, fylla i och skriva ut blanketter, läsa på kommunens webbplats och ta del av kartor över kommunen.

Arbetet med att strukturera invånardialoger har fortsatt under året. Invånardialoger i Orsa kommun ska främja inkludering och bidra till att skapa en positiv lokal samhällsutveckling. Dialogerna kan användas för att identifiera behov, analysera olika förslag, hitta lösningar på problem, få nya idéer och kommunicera beslut. Styrdokument har tagits fram i form av policy och riktlinjer för att förtydliga arbetet och blir ett stöd för alla medarbetare så att arbetet med invånardialoger görs på ett strukturerat och genomtänkt sätt, där fokus ligger på att lyssna och sätta invånarna i centrum.

Projektet Visionspeng, där privatpersoner eller föreningar kan söka pengar för att utveckla Orsa, har fortsatt med att fyra nya projekt beviljades stöd under våren. Projektet Visionspeng har utvärderats och beslut fattades under hösten om att satsningen blir permanent.

Unga kommunutvecklare, som numera är anställda på årsbasis, har under sommaren arbetat fram förslag på hur eleverna i Orsas skolor kan trivas bättre och känna sig trygga i skolmiljön. Förslagen har presenterats för kommunledningsgruppen, och nu planeras för konkreta insatser och aktiviteter ute på skolorna.

Ett program för kulturområdet har tagits fram i dialog med representanter från föreningar och andra aktörer på kulturområdet. Den pekar ut övergripande prioriteringar och utvecklingsområden inom kulturområdet. Programmet beslutades i oktober av kommunfullmäktige. Utifrån programmet tas sedan en mer detaljerad handlingsplan fram.

Orsa.se har fått en ny startsida som är mer modern och som lyfter fram e-tjänster på ett bättre sätt. Det kommer att förenkla användandet av webben för invånare och företagare. En ny process för medborgarförslag har tagits fram. Utifrån den nya processen kommer en e-tjänst att tas fram under 2024.

Orsa bibliotek har gått med i Dalabiblioteken tillsammans med andra kommuner i Dalarna. Detta innebär bland annat ökad tillgång till litteratur och media för Orsas invånare. Utlåningsautomater har också köpts in och satts i drift vilket möjliggjort ökade öppettider för bibliotekets plan 2.

En effektiv organisation med god arbetsmiljö

I samband med genomgången av förslag till budget 2023 i kommunstyrelsen den 31 oktober 2022 fick kommunchefen uppdraget att se över vilka åtgärder som skulle kunna vidtas för att nå det ekonomiska målet om ett resultat över tid på 1,5 procent.

Med anledning av den demografiska utvecklingen, förändrade omvärldsfaktorer och en förväntad kostnadsökning har nio utredningar tagits fram som underlag för att säkerställa att kommunen har en inre organisation och verksamhet som är effektiv och ändamålsenlig inför framtiden.

Utredningarna redovisar förslag till förändringar inom arbetsmarknads- (AME) och integrationsenheten, ekonomi och administration, organisation inom bemanningen, effektiv bemanning och ändamålsenlig organisation inom omsorgen, effektiv och ändamålsenlig organisation inom lärande, riktlinjer för lokalförsörjningen, översyn av lokalhyror, förvaltningsplan för kommunägda fastigheter samt kostnader för gemensamma verksamheter.

Kommunen har fortsatt arbetet med lokalförsörjning för att få balans mellan tillgänglig lokalyta och de behov som finns. Under året har en lokalöversyn skett.

Några av de prioriterade renoveringsprojekten för 2023 har fått skjutas fram till 2024. Dessa är Lillåhems kök, Digerbergets kök och Orsaskolans slöjd- och hemkunskapsal.

Efter årets första kvartal kunde även omsorgens verksamheter, likt resten av samhället, lämna restriktionerna som kom till följd av covid-19-pandemin. Verksamheterna är tillbaka i en ny sorts normalläge, där mer skyddsutrustning används och där kohortvård oftare bedrivs än innan pandemin bröt ut. Detta i kombination med ökande priser har pressat verksamheten hårt ekonomiskt.

Arbetet med heltid som norm har varit i gång i nästan två år inom omsorgens verksamheter. Arbetet följs noga upp med månatliga uppföljningar och löpande justeringar av schema och arbetssätt för att hitta ett så effektivt och bra upplägg som möjligt.

För att få till en sammanhållen familjehälsa/Familjens hus har en lokal överenskommelse om samverkan och samarbete mellan Orsa kommun, Region Dalarna och Orsa församling gjorts.

Kommunstyrelsen i Orsa kommun har beslutat att behålla en lokal variant av familjecentral, Familjens hus/familjehälsa, som framför allt bygger på att skapa bättre samordning, stöd och tydlighet till familjer. Invigningen av Familjens hus skedde i oktober.

Kommunernas ansvar för det brottsförebyggande arbetet förstärktes från och med den 1 juli 2023. Kommunerna har redan tidigare arbetat tillsammans med polisen gällande lägesbild över brottsligheten i kommunen men ska nu också utifrån denna ta ställning till behovet av åtgärder och besluta om en åtgärdsplan. Kommunen får ett mer uttalat ansvar för samordningen av det lokala brottsförebyggande arbetet och måste ha en samordningsfunktion. I Orsa ligger samordningsansvaret på säkerhetsskyddschef tillika beredskapssamordnare. En ny samverkansöverenskommelse med lokalpolisområde Mora tecknades i februari som bland annat innebär utökat arbete med dokumentation av problembild (DAP).

En säkerhetsskyddsanalys för kommunens verksamheter har tagits fram med tillhörande befattningsanalyser och säkerhetsskyddsinstruktion. En ny mandatperiod innebär också att vissa planer revideras, några exempel är: risk- och sårbarhetsanalys, handlingsprogram för skydd mot olyckor, strategi för beredskap och civilt försvar, medarbetarpolicy och arbetsmiljöpolicy. Kretsloppsplan och bostadsförsörjningsplan kommer att beslutas i början av 2024.

Orsa kommun införde under året möjlighet för medarbetare att leasa cyklar och elcyklar med bruttolöneavdrag. Denna förmån gäller för tillsvidareanställda i kommunen.

Två övergripande större system har implementerats under året: ett ärendehanteringssystem och ett besluts- och ledningssystem.

Företagsklimat

Resultatet från Svenskt Näringslivs årliga enkätundersökning presenterades i maj där Orsa fortsätter sin starka utveckling och behåller positionen som bästa kommun i Dalarna.

Varje år mäter Svenskt Näringsliv drygt 30 000 företags upplevelser av att driva företag i sina respektive kommuner. Svaren från enkäten ger en bild av hur företagsklimatet uppfattas av företagen.

Frågorna handlar bland annat om kontakter med kommunen, myndighetsutövning, dialog och infrastruktur. Orsa kommun fortsätter sin starka utveckling med ett samlat omdöme på 4,341 (4,21 år 2022). Det är också den högsta noteringen i Dalarna och Orsa kommun tar för andra året i rad toppplaceringen i länet, före Vansbro (4,10) och Rättvik (4,04). Det ger dessutom en plats på topp 10 i Sverige. I september kom Svenskt Näringslivs ranking av det lokala företagsklimatet. Även där har Orsa stärkt sin plats från plats 55 (2022) till plats 48.

Inom den lokala besöksnäringen har ett arbete kring ambassadörskap startats i syfte att bygga samhörighet och stolthet för våra besöksmål i Orsa.

Barn, unga och lärande

I och med höstens terminsstart introduceras en ny lärplattform för förskola, grundskola och fritidshem i Orsa, Mora och Älvdalen. Det nya systemet kommer att underlätta för lärare, elever och vårdnadshavare och ge en bättre överblick och möjlighet att följa elevernas arbete och resultat, samt underlätta samarbete och kommunikation.

Förskolan har börjat arbeta med NTA efter kommunstyrelsens beslut. NTA är ett skolutvecklingsprogram inom naturvetenskap, teknik och matematik med undervisningsmaterial, lärarhandledning och kompetensutveckling. Förskoleavdelningar med barn i åldern 3–5 år kommer att omfattas av arbetet med NTA. All tillsvidareanställd personal som arbetar i dessa barngrupper kommer att ges utbildning i det tema som de ska undervisa i. Varje läsår arbetas det med ett visst tema på samtliga förskolor; först ut är teknik och hållbar utveckling.

Under höstterminen startade schemalagda luncher upp för eleverna på Orsaskolan i samarbete med kostenheten. Detta för att skapa en trygghet och förutsättning till att fler elever äter sin lunch.

Ett ökat elevantal under våren inom förskolan bidrog till att en tillfällig förskoleavdelning med 15 platser i Kyrkbyskolans lokaler behövde öppnas. Den tillfälliga förskoleavdelningen öppnade den 1 mars och stängde sedan den 30 juni då behovet inte fanns längre.

Gemensamma nämnder och verksamheter

Gemensam gymnasienämnd

Nämnden är gemensam för Mora, Orsa och Älvdalens kommuner.

Gymnasienämnden har under 2023 blivit ackrediterade som World Academy of Sports där elever kan kombinera specialidrott med International baccalaureate, IB. Mora gymnasium blir genom detta den första skolan i Sverige där eleverna kan kombinera idrott och IB-programmet.

Ett viktigt samarbete mellan kommun och region har pågått för barns och ungas hälsa under flera år och avslutades 2023 med en invigning av den nya samlokaliserade ungdomshälsan.

För att nå framgång i utmaningarna gällande kompetensförsörjning sker samverkan mellan kommuner, näringsliv, bransch och vuxenutbildningen. Ett gemensamt partsammansatt kompetensråd för Mora, Orsa och Älvdalen har bildats.

Genom projektet Yrkesväg utökas samarbetet mellan vuxenutbildningen och kommunerna (arbete och integration/AME/IFO) där målet är att fler utrikesfödda får relevanta utbildningsinsatser som ökar anställningsbarheten och leder till egen försörjning. Undervisningen i svenska för invandrare (SFI) styrs mer mot yrkes-SFI och kombinationsutbildningar inom vård och omsorg samt restaurang och livsmedel.

En ny orienteringskurs genomfördes våren 2023, Vårdnära service (VNS). Syftet med utbildningen är att i god tid förbereda och utbilda sommarvikarier för att utföra ett arbete med begränsade arbetsuppgifter på särskilt boende.

Gemensam nämnd för social myndighetsutövning

Nämnden är gemensam för Mora, Orsa och Älvdalens kommuner.

Med anledning av den höga omsättningen av chefer har styrgruppen på uppdrag av presidiet påbörjat en utredning kring den gemensamma nämndens organisation. I november 2023 presenterades två olika alternativ för den gemensamma nämndens framtid: att organisationen fortsätter som nu eller att den övergår i avtalssamverkan. Inget beslut är

ännu taget i ärendet och arbetet kommer att fortsätta under 2024.

En ny lagstiftning inom lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) trädde i kraft under 2023. Det har inte inneburit någon större belastning på verksamheten. Däremot ser man en ökning av komplexa ärenden generellt, som tar längre tid att handlägga inom ramen för socialtjänstlagen (SoL) såväl som LSS.

Revidering av riktlinjer för socialpsykiatri enligt socialtjänstlagen (SoL) har gjorts och antagits i nämnd.

Gemensam servicenämnd för löneadministration

Nämnden är gemensam för Mora, Orsa och Älvdalens kommuner.

Projektet Digitalisera anställningsavtalen har fortsatt under året och beräknas slutföras 2024. Förändringar inom avtal och organisation har inneburit omställningar i systemen. Under året har mycket tid lagts på de förändringar till följd av bestämmelserna om dygnsvila som tillämpas från och med den 1 oktober 2023. Även omorganiseringer kräver förändringar i systemen, och under året har detta arbete exempelvis varit kopplat till organisationsförändringar inom Älvdalens kommun.

Gemensam miljö- och byggnadsnämnd

Nämnden är gemensam för Mora och Orsa kommun.

Fokus under året har varit på att starta upp den nya gemensamma nämnden. Taxorna för miljöbalken, alkohol och tobak samt bygglovs-, kart- och mättaxa har reviderats och beslutats av kommunfullmäktige i båda kommunerna.

Under året minskade ärendemängden märkbart främst inom bygglovsenheten, dock från en extremt hög nivå till en mer normal sådan. Bygglovsenheten har initierat det omfattande arbetet med revidering av PBL-taxan utifrån SKR:s rekommendationer. Kartenheten har under året fokuserat på utveckling av en ny kartbutik.

I Orsa pågår arbete med detaljplan för ett större område i Grönklitt. Utöver detta planeras också för framtagande av planprogram för Grönklittsområdet. Avseende Löva strand har det pågått arbete kring utredande av förutsättningar att ta

trafik in och ut ur området och först när det är klart kan planarbetet återupptas. Arbetet med detaljplan för Viborg och en fastighet intill Digerbergets skola har återupptagits. Arbetet drivs av extern planförfattare (detaljplan med exploatörsmedverkan).

Gemensam servicenämnd IT

Nämnden är gemensam för Mora, Orsa och Älvdalens kommuner.

2023 har varit ett utmanande år gällande IT-säkerhet, med en markant ökning av riktade attacker mot offentlig sektor. IT-enheten (eDIT) har under året gjort betydande framsteg i att förstärka cybersäkerheten. Genom att proaktivt härda IT-systemen och förbereda för de värsta tänkbara scenarierna har säkerhetsnivån höjts och den digitala tillvaron för användare, medborgare och samarbetspartners blivit säkrare.

Programkontoret har bytt namn till DigInn – Digital Innovation. Antalet e-tjänsteutvecklare har utökats från 3 till 4 personer. 1,5 av dessa tjänster arbetar med eDala och 2,5 av dessa tjänster arbetar för MOA och de kommunala bolagen. Samverkan med Leksands kommun är tecknat gällande e-tjänsteutveckling som innebär att vi utvecklar e-tjänster åt Leksand mot ersättning. Utvecklingen av e-tjänster som underlättar för kommuninvånarna är fortsatt stark.

Brandkåren Norra Dalarna – kommunalförbund

Brandkåren Norra Dalarna är ett kommunalförbund mellan kommunerna Mora, Orsa, Älvdalen, Vansbro och Leksand.

Brandkåren Norra Dalarna (BRAND) har under perioden fokuserat på brandkårens roll i totalförsvaret och särskilt de tillkommande uppgifterna vid höjd beredskap. Brandkåren har en stor och viktig roll i det civila försvaret (en del av totalförsvaret) och regeringen samt berörda myndigheter ställer krav på rikets räddningstjänster att planera och skapa förutsättningar för uppdraget.

Detta handlar bland annat om att analysera hoten, bestämma ambitionsnivå, inventera behovet av resurser samt utbildning och övning. För de särskilda krav ett krig ställer krävs bland annat uppbyggnad av kompetens, säkerställande av personaltillgång genom krigsplacering samt tillgång till rätt materiel.

Personalförändringar har präglat året och medfört reducerad kapacitet att utföra tillsynsbesök enligt lagen om skydd mot olyckor (LSO) och enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor (LBE). Arbetet med att anpassa tillsynsverksamheten efter de föreskrifter (MSBFS 2021:8) som började gälla den 1 juli 2022 har fortsatt under året.

Överförmyndare i samverkan

Orsa kommun har en egen överförmyndare, men samverkar med kommunerna Mora, Älvdalen, Vansbro, Rättvik och Leksand kring överförmyndarfrågor genom ett gemensamt kansli.

Överförmyndarkansliet har fortsatt hantera allt fler mycket svåra och juridiskt komplexa ärenden/uppdrag och det blir allt svårare att rekrytera ställföreträdare till dessa uppdrag. Under år 2023 har tillgången till ställföreträdare som är villiga att ta dessa komplexa uppdrag varit kritisk. Än har professionella ställföreträdare inte behövt anlitas men bristen på ställföreträdare som kan ta dessa uppdrag blir alltmer påtaglig. Denna information har lämnats till samtliga samverkande kommuner vid ett ägarsamråd där även värdkommunen Mora fick i uppdrag att utreda en eventuell gemensam nämnd. Under året har en stor utbildningsinsats anordnats för att rekrytera nya gode män. Insatsen genererade cirka 15 nya gode män för alla kommuner.

Språktolknämnden i Dalarna

Språktolknämnden i Dalarna är en gemensam nämnd för Region Dalarna, Avesta kommun, Borlänge kommun, Falu kommun, Gagnefs kommun, Hedemora kommun, Leksands kommun, Ludvika kommun, Mora kommun, Orsa kommun, Rättviks kommun, Smedjebackens kommun och Sätters kommun.

Lanseringen av tjänsten tolk-online, som är till för korta akuta samtal, har fortsatt under året. Denna tjänst är ett led i arbetet med att effektivisera tolkförmedlingsverksamheten samt att förbättra servicen till medlemmarna. Föreläsningarna ”Att tala genom tolk” har genomförts under året för att tolkförmedlingens kunder ska få kunskap om hur man på bästa sett använder sig av tolk. Antalet tolkuppdrag för året har minskat till 42 880, jämfört med året innan då det var 46 063.

Hjälpmedelsnämnden Dalarna

I hjälpmedelsnämnden ingår Region Dalarna och länets 15 kommuner. Regionen är värdkommun och hjälpmedelsnämnden ingår i dess organisation.

Dalarnas Hjälpmedelscenters strävan mot en God och nära vård är ett gemensamt arbete som involverar alla avdelningar i verksamheten. Arbetet bygger också på nära dialog med verksamheter inom regionen och Dalarnas kommuner.

Under året har mycket fokus varit på avvecklingen av hjälpmedelsbutikerna och på att tillsammans med berörda verksamheter, i både region och kommuner, lösa fortsatt tillgång till viktiga hjälpmedel för invånarna. Parallellt med detta har utveckling av nästa steg i det förebyggande arbetet pågått, exempelvis genom framtagande av informationsmaterial för invånare och profession, utveckling av visningsmiljön i våra lokaler i Borlänge samt utveckling av besök internt och externt.

De kommunala bolagen

Orsabostäder AB

Orsabostäder AB är kommunens helägda bostadsföretag.

Orsabostäders styrelse har tagit beslut om att bygga om tidigare lokalyta på Kyrkogatan 2 till lägenheter. Det blir 7 nya lägenheter och av den tidigare lokalytan sparas en större butiksytta för framtida näringsidkare. Byggstart planeras till början av 2024.

Diskussioner har förts med samhällsbyggnadsbolaget (SBB) angående att förvärva vissa fastigheter som har ett bra läge utifrån bolagets befintliga bestånd och utvecklingsmöjligheter. Eftersom SBB inte vill avyttra enskilda delar, utan endast bostadsbeståndet i Orsa i sin helhet, är förvärv inte aktuellt för Orsabostäder.

En solcellsanläggning är påbörjad på Storgärdet och kommer att slutföras under första halvåret 2024.

Orsabostäder hade under året en vakansgrad på 0,7 procent och en omflyttningsfrekvens på 20 procent, vilket motsvarar cirka 13 lägenheter som byter hyresgäst i månaden. Omflyttningsfrekvensen ligger i princip lika som 2022, vilket ligger lite över uppsatt mål i affärsplanen, och vakansgraden ligger under uppsatt mål med 0,3 procent. Orsaken till den låga vakansgraden är effektivare underhåll och uthyrningsarbete.

Inför årets hyresförhandling hade de centrala organisationerna gjort en överenskommelse om en ny förhandlingsmodell som skulle underlätta kommande års förhandlingar. Orsabostäder yrkade 7,7 procent hyreshöjning för att klara av de taxehöjningar som bolaget fått. Överenskommelsen blev 4,44 procent och att man ska använda sig av den nya förhandlingsmodellen vilken ger hyresvärd och hyresgäst en jämnare hyresutveckling över tid.

Orsa Lokaler AB

Orsa lokaler är helägt av kommunen och förvaltar lokaler där kommunen bedriver sin verksamhet.

Vid byggandet av kommunens nya särskilda boende Slipstenen är Orsa Lokaler ansvarig för genomförandet. Entreprenaden är beräknad att pågå fram till årsskiftet 2026/2027.

Arbetet med utbyggnaden av köket på Lillåhem för att klara av kosthanteringen till Slipstenen har intensifierats då köket har fått krav på åtgärder från miljö- och byggnadsförvaltningen. Projektet har startat cirka ett år tidigare än planerat vilket kommer att påverka verksamheter under byggtiden.

Folkparken Skeer har rustats upp för evenemang både ute och inne. Hyreskontrakt har tecknats med ett nystartat bolag som ska bedriva olika evenemang i byggnaderna och förhoppningen är att det ska öka kulturutbudet i Orsa.

Köpekontrakt för försäljning av Dalagatan 1 skrevs på av Orsa Lokaler i januari, men med villkor att den avstyckning av den nuvarande tomten på cirka 1 200 kvadratmeter som gjorts vinner laga kraft. Beräknat tillträde är under kvartal 2 år 2024.

Orsa Vatten och Avfall AB

Orsa Vatten och Avfall AB äger och förvaltar Orsa kommuns vatten och avloppsanläggningar samt avfallsanläggningar.

I augusti 2023 drabbades kommunen av höga flöden. Orsa Vatten och Avfalls krisledningsgrupp aktiverades då de höga nivåerna riskerade att påverka vattenverk och borrhål. Med stöd från MSB, räddningstjänst, Mora kommun och Vansbro kommun kunde anläggningarna säkras. Detta arbete pågick i cirka 5 veckor innan faran var över.

Under året har avtal tecknats för totalentreprenad i samverkansform för till- och ombyggnation av Bunk avloppsreningsverk.

Arbete har påbörjats inför kommunens övertagande av insamlingsansvar för förpackningar. Orsa Vatten och Avfall övertar ÅVS (återvinningsstationer) från producenternas insamlingsorganisation (FTI) från och med den 1 januari 2024.

Nodava, Norra Dalarnas Vatten och Avfall

Nodava tillhandahåller vatten-, avlopps- och avfallstjänster i ägarkommunerna Mora, Orsa och Älvdalen.

Nodava har på uppdrag av Orsa Vatten och Avfalls styrelse reviderat kommunens ABVA (allmänna bestämmelser för användande av Orsa kommuns allmänna vatten- och avloppsanläggning). Det finns ett behov av att förtydliga ABVA så att den som vill läsa om en vattentjänst och reglerna kring denna kan hitta informationen snabbt. Det finns också ett behov av att uppdatera ABVA utifrån huvudmannskapet. Den reviderade ABVA som antogs av kommunfullmäktige i Orsa den 29 maj 2023 gäller från och med 2024.

Nodava har på uppdrag av Moravattens styrelse tagit fram ett förslag till ny taxekonstruktion för VA. Den nya konstruktionen, som följer Svenskt Vattens publikation, innehåller avgift för dagvatten för de fastigheter som nyttjar denna vattentjänst. Den nya taxan som antogs av kommunfullmäktige i Mora den 19 juni 2023 gäller från och med 2024.

Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten

Orsa 2050 och andra viktiga utgångspunkter för styrning

All styrning i Orsa kommun tar sin utgångspunkt i den gemensamma visionen, Orsa 2050. Visionen beslutades av kommunfullmäktige våren 2020 och ska fungera som en ledstjärna och vara styrande för hela kommunens utveckling. I det dagliga arbetet ska visionen vara vägledande i allt från målformuleringar till genomförande av uppdrag och aktiviteter.

Kommunens verksamheter styrs också på olika sätt av lagar. Grundläggande krav finns i kommunallagen, förvaltningslagen och aktiebolagslagen. Kommunens verksamhet regleras i vissa fall även genom speciallagar för olika områden. Inom kommunen finns dessutom styrdokument som alla verksamheter är skyldiga att följa. I styrdokumentet regleras ramar och gemensamma förhållningssätt för verksamheterna. I kommunens Riktlinje för styrdokument beskrivs de olika kategorierna och nivåerna av styrdokument i kommunen.

Vision Orsa 2050 och kommunplanen är kommunens främsta styrdokument och är styrande för hela den kommunala verksamheten. Övriga av kommunens styrdokument ska förhålla sig till dessa.

Styrformer och processer för ledning och styrning

Mål- och resultatstyrning

Kommunens styrmodell bygger på mål- och resultatstyrning. Det innebär att kommunfullmäktige beslutar om de övergripande mål som kommunkoncernen som helhet ska arbeta mot, för att röra sig i riktning mot visionen. Kommunens mål tillsammans med budget sammanställs i kommunplanen.

Uppdragsstyrning

Uppdragsstyrningen är den politiska ledningens mest konkreta verktyg. Särskilda uppdrag från den politiska ledningen beslutas årligen i kommunplanen. Ett uppdrag ska tydligt beskriva vad som

ska utföras eller utredas samt tidpunkt för uppföljning och återredovisning.

Ekonomistyrning

Kommunallagen anger att kommuner ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet, vilket innebär att de ska sköta sin ekonomi på ett ansvarsfullt sätt och att resurser ska utnyttjas effektivt. Kommunerna ska enligt lagen anta mål både för ekonomin och för verksamheten – så kallade finansiella mål och verksamhetsmål. De finansiella målen ger ramar för verksamhetens omfattning och resultat, och verksamhetsmålen anger hur medlen ska användas på ett ändamålsenligt sätt.

Ansvar och roller Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande organ. Ledamöterna i kommunfullmäktige väljs vart fjärde år genom allmänna val. Det är kommunfullmäktige som tillsätter kommunstyrelsen och nämnder. Till kommunfullmäktiges uppgifter hör att bestämma vilka uppdrag nämnder och styrelser ska ha. För nämnderna och styrelser regleras detta i reglementen och för bolagen i bolagsordningar och ägardirektiv samt i kommunens bolagspolicy.

Kommunstyrelsen och tillhörande utskott

Kommunstyrelsen har enligt kommunallagen ett särskilt uppdrag från kommunfullmäktige att leda, samordna och utöva uppsikt över kommunkoncernens nämnder, styrelser och bolag. I uppdraget ingår även att bereda ärenden till kommunfullmäktige och följa upp att organisationen genomför dess beslut. Kommunstyrelsen är att betrakta som nämnd för alla kommunens verksamheter utom de med egna nämnder.

Kommunstyrelsen beslutar om vilka utskott som ska finnas och vilka områden dessa har ett särskilt ansvar för. Utskotten bereder de ärenden som sedan beslutas i kommunstyrelsen. De kan också på delegation få viss beslutanderätt.

Nämnder, kommunalförbund och utskott

Utöver kommunstyrelsen har kommunen två egna nämnder: valnämnden och överförmyndaren som också är att betrakta som en egen nämnd.

Orsa kommun har också ett flertal samverkansnämnder där andra kommuner eller regionen kan vara värd för nämnd och tillhörande förvaltning. Samverkansavtal styr det gemensamma åtagandet. Räddningstjänsten bedrivs via ett kommunalförbund.

Kommunala bolag

Bolagen har en viktig roll i att fullgöra de uppdrag som kommunfullmäktige beslutar om, samt att medverka till att kommunfullmäktiges övergripande mål uppnås och att kommunen arbetar i riktning mot visionen. Kommunfullmäktige har den övergripande och lagstadgade ägarrollen för samtliga bolag där kommunen har ett ägarintresse. Förhållandet mellan bolagen och kommunen som ägare/delägare regleras i ägardirektiv som beslutas av kommunfullmäktige.

Övergripande tjänstemannaorganisation

Enligt bestämmelserna i kommunallagen ska kommunstyrelsen också utse en kommunchef som ska ha den ledande ställningen bland de anställda

samt vara chef för kommunstyrelsens förvaltning. Kommunchefen har ansvar för att samordna arbetet utifrån ett helhetsperspektiv för kommunkoncernen.

Orsa kommun har en förvaltning under kommunstyrelsen. Syftet med detta är att ha ett tydligt helhetsperspektiv för kommunens alla verksamheter. Förvaltningen har i tjänstemannaorganisationen ett antal underliggande verksamhetsområden.

För en övergripande bild av hela den kommunala koncernen se organisationsschema under avsnitt Den kommunala koncernen på sida 13.

Uppföljning och kvalitetssäkring

Det ligger på varje nämnd och bolag att ansvara för god kvalitet i uppföljningsarbetet och för att detta sker enligt en väl utarbetad process. Varje nämnd och bolag ansvarar för att regelbundet och systematiskt följa upp den egna verksamheten utifrån mål och resultat, kvalitet, ekonomi och personal.

I kommunens delårsrapport och i den avslutande årsredovisningen lämnar kommunstyrelsen en övergripande rapport till kommunfullmäktige om hur kommunen lyckats leva upp till de mål som

finns i kommunplanen. I såväl delårsrapporten per augusti som i årsredovisningen redovisas måluppfyllelse, resultat, ekonomisk ställning och finansiering. Även en sammanställning av resultatet för hela kommunkoncernen, det vill säga kommunen och bolagen gemensamt, redovisas.

Kvalitetssäkring av grunduppdraget

I ansvaret ingår att kvalitetssäkra verksamheten och ständigt utveckla och förbättra den service och de tjänster som kommunen levererar. Hur det systematiska kvalitetsarbetet är uppbyggt kan se olika ut inom kommunens olika verksamheter, men utgångspunkten är att kvalitetsarbetet ska göras regelbundet och systematiskt. I arbetet bör det ingå moment för att följa upp verksamheten, analysera resultaten och utifrån detta planera och ständigt utveckla verksamheter, service och tjänster.

Internkontroll

Orsa kommuns internkontroll genomförs utifrån Riktlinje för internkontroll beslutad av kommunstyrelsen i januari 2023. Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för internkontrollen inom kommunen, vilket även omfattar kommunala bolag, gemensamma nämnder och andra verksamheter som kommunen har engagemang i. Internkontrollen ska säkerställa lagefterlevnad, ändamålsenlighet och kostnadseffektivitet i verksamheterna och att verksamheternas rapportering och information är tillförlitlig.

Från uppföljningen av internkontrollplanen för 2023 rapporteras följande:

Verksamhetsområdet omsorg har rapporterat en avvikelse för ”Risk för bristande lagsföljbarhet och dokumentation gällande handläggning inom IFO”. De utökade egenkontrollerna genomfördes under 2023 enligt samma mönster som föregående år. Utförliga rapporter lämnades kontinuerligt till såväl omsorgsutskottet som kommunstyrelsen. Den samlade bilden av granskningarna är något bättre än 2022. Även om vissa konstaterade brister inte har återkommit efter vidtagna åtgärder har andra brister kunnat identifieras vid kontrollmomenten under 2023. En helt bristfri egenkontroll har ännu inte kunnat fastställas, vilket behövs för att betrakta målvärdet som uppnått. Denna risk följer med till internkontrollen 2024.

Verksamhetsområdet service och utveckling har rapporterat en avvikelse för ”kontroll på förvaltningens rutiner och eventuella avvikelser från rutinerna och beslutshandlingar”. För denna risk gäller avvikelsen för delegationsbeslut där det finns brister i delgivning av delegationsbeslut från verksamheterna. Denna risk följer med till internkontrollen 2024.

Det har även rapporterats en avvikelse för ”felaktig hantering av löner”. Under 2023 har felaktig hantering av löner upptäckts efter egenkontroll i form av stickprov. Denna risk följer med till internkontrollen 2024.

God ekonomisk hushållning, ekonomisk ställning samt måluppfyllelse

Måluppfyllelse samt status på uppdrag

Kommunens mål är strukturerade efter Vision Orsa 2050 och dess tre målområden. Under respektive målområde beskrivs också status på de uppdrag som nämnder och utskott tilldelats i kommunplanen. I kommunplanen för 2023 finns tio övergripande mål. Dessa mål följs upp av indikatorer.

Av de tio målen 2023 är måluppfyllelsen god ● för fem av målen, godtagbar ■ för tre av målen och för två av målen bedöms måluppfyllelsen som ej godtagbar ▲. Samtliga ekonomiska mål för koncernen och kommunen är uppfyllda till och med årsbokslutet 2023. År 2024 kommer att innebära stora utmaningar och i dagsläget är bedömningen att de ekonomiska målen kan bli svåra att uppnå på alla punkter.

Målområde 1: I Orsa skapar vi med människor – inte för

Mål: Orsas invånare upplever att de kan vara delaktiga i kommunens utveckling ●

Indikator	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2023	Bedömning
Medborgarundersökningen – invånarnas möjlighet till insyn och inflytande över kommunens beslut och verksamheter är bra, andel (%)	21	26	26	22	●
Andelen barn och unga (åk 4–9) som har vetskap om sina möjligheter att påverka i samhället ökar (%)	26,0		26,0	28,0	■

Kommentar/analys

Kommunen jobbar kontinuerligt med dialog och delaktighet med kommuninvånarna. Program för kultur som beslutades i kommunfullmäktige under hösten har exempelvis tagits fram i dialog med föreningar och arrangörer i kommunen. Arbete pågår för att förtydliga informationen kring medborgarförslag och för att se till att processen för inkomna medborgarförslag blir mer transparent. Medborgarförslagen resulterar ofta i dialog och delaktighet. I september fick Orsas 36 elevrådsrepresentanter (årskurs 4–9) utbildning i demokratifrågor och vara med och diskutera hur elevråd och klassråd kan utvecklas ute på skolorna.

Jämfört med riket ligger Orsa på en högre nivå enligt medborgarundersökningen vad gäller möjlighet till insyn och inflytande över kommunens beslut och verksamheter, men resultatet har inte förbättrats sedan 2022. Vad gäller ungas vetskap om att kunna påverka i samhället ligger resultatet också på samma nivå som när undersökningen gjordes senast, 2021.

Mål: Orsas barn och unga får en god och likvärdig utbildning

Indikator	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2023	Bedömning
Andelen elever i åk 6 som uppnår kunskapskraven i svenska ökar (%)	89,5	83,0	94,0	91,0	●
Andelen elever i åk 9 som uppnår kunskapskraven i svenska ökar (%)	94,2	94,0	94,0	96,0	■
Andelen elever i åk 6 som uppnår kunskapskraven i matematik ökar (%)	80,6	80,0	85,0	92,0	■
Andelen elever i åk 9 som uppnår kunskapskraven i matematik ökar (%)	79,4	91,0	83,6	86,0	▲
Elevernas upplevda studiero ökar (%)	78,0		72,0	82,0	▲

Kommentar/analys

Resultaten för svenska i årskurs 6 är högre än föregående läsår och i årskurs 9 ligger resultatet lika som året innan. Under läsåret har fokus på det fortsatta arbetet med läsning och läsinlärning varit i centrum i samtliga ämnen. Vi har arbetat med kommunövergripande möten kring läsning/läsförståelse och arbetsmetoden Skriva sig till lärande (STL). I matematik för årskurs 6 har resultaten höjts, vilket delvis går att koppla till arbetet med kooperativt lärande. Genomgående har skolorna haft fokus på begreppen i ämnet matematik för att öka förståelsen hos eleverna.

Trots flertalet insatser såsom extra resurser, flera behöriga pedagoger under lektionstid, studiestugor

och anpassat material ligger resultaten i matematik lägre än föregående läsår i årskurs 9. Diskussion och analys kring bedömningsuppgifter, hur används resurser, hur bemöter man eleverna, hur stöttar man deras låga självförtroende i matematik och långa planeringar som elever halkar efter i är saker vi utreder inför kommande läsår.

Arbetet med studieron fortsätter ute på alla skolor. Studieron lyfts kontinuerligt för att skapa en medvetenhet kring begreppet hos elever och personal. De behöver förstå vikten av studiero både för egen del och för skolkamraternas samt också att begreppet innebär att jag som individ och vi som grupp får sådant fokus att det som ska göras blir gjort. Arbeta sker också kontinuerligt med lärmiljön och eleverna involveras i detta arbete.

Mål: Kommunens arbetsmarknadsverksamhet leder till att fler Orsabor går vidare till studier eller arbete ▲

Indikator	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2023	Bedömning
Andelen deltagare som fått arbete efter avslutad arbetsinsats i kommunens arbetsmarknadsverksamhet ökar (%)	37	32	15	35	▲
Andelen deltagare som gått vidare till studier efter avslutad insats i kommunens arbetsmarknadsverksamhet ökar (%)	7	8	5	10	▲

Arbetsmarknads- och integrationsenheten fortsätter utveckla processen ATA (Alla till arbete). Syftet är att deltagarna går vidare i sysselsättningen eller till studier. Deltagarna erbjuds exempelvis arbetspraktik i interna verksamheter och i samverkan med näringslivet. Under året har en mindre andel av de inskrivna gått vidare till studier eller

arbete jämfört med tidigare år. Under året har dock cirka hälften av deltagarna skrivits ut från arbetsmarknads- och integrationsenheten (AME). Det handlar om individer som under utredning på AME går vidare till annan myndighet med ersättning, exempelvis Försäkringskassan.

Uppdrag	Slutdatum	Status
Arbeta för att öka integrationen i syfte att minska klyftorna och utanförskapet i kommunen	2024-12-31	Pågår enligt plan
<p>Kommentar: Arbetet med "Ökad integration" har haft flertalet aktiviteter i samverkan med Korpen och Rädda Barnen till exempel "Inkludering sommar sport lek", "Inkludering volleyboll", "Inkludering och hälsa", "Multi-kulti-fest", inspirationsföreläsningar, kurs i föreningslära, cykelkurser och träning. Sammantaget har totalt cirka 160 personer (män, kvinnor och barn) deltagit i de olika aktiviteterna under året.</p>		
Genomföra invånardialog med fokusområde inkludering	2025-12-31	Pågår enligt plan
<p>Kommentar: Arbetet med invånardialog med fokus på inkludering har inletts. Arbetet har inledningsvis handlat om att se över vad som verkligen skapar inkludering för att jobba på ett effektivt sätt utifrån forskning på området. Det har också handlat om att ställa frågor till invånare kring hur de vill bli inkluderade i olika frågor. Ett exempel har varit deltagande i mässan Orsa Expo och en enkät på webbplatsen orsa.se. En arbetsgrupp med representanter från olika verksamheter är tillsatt.</p>		

Målområde 2: I Orsa finns livskvalitet

Mål: Orsa är en plats där människor trivs och vill bo

Indikator	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2023	Bedömning
Medborgarundersökningen – kommunen sköter sina olika verksamheter bra, andel (%)	87,4	84,3	82,4	88,0	■
Medborgarundersökningen – kommunen är en bra plats att bo och leva på, andel (%)	95,9	95,5	95,6	97,0	■

Kommentar/analys

Resultatet i medborgarundersökningen 2021, 2022 och 2023 ligger på samma höga nivå gällande Orsa som en bra plats att leva och bo på, men når inte riktigt upp till målsättningen för 2023. Andelen som anser att kommunen sköter sina verk-

samheter bra har gått ned de tre senaste åren, vilket är svårt att säga vad det beror på. Resultaten från medborgarundersökningen har gått ut till samtliga verksamhetsområden som ett underlag till förbättringsarbete.

Mål: Orsas befolkning växer▲

Indikator	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2023	Bedömning
Invånare totalt, antal	6 918	6 934	6 908	6 980	▲

Kommentar/analys

Invånarantalet sjönk under 2023 efter flera år av positiv utveckling. Kommunen har dock fortfarande ett positivt flyttnetto, men barnafödandet har minskat. Kommunens arbete med bostadsförsörjningsfrågorna har fortsatt hög prioritet och avtal har tecknats om bostadsutveckling i centrum vid Lillån och i södra Orsa vid Kuruld. Exploateringen av Löva Strand, det naturnära boendet vid Orsajöns strand, fortgår. Att kunna erbjuda olika boendetyper i eftertraktade lägen är en förutsättning för ett starkt Orsa även i framtiden.

Mål: Orsas barn och unga upplever att de är trygga och respekterade i kommunens verksamheter ●

Indikator	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2023	Bedömning
Andelen unga (13–16 år) som uppger att de ibland eller ofta utsätts för mobbning, trakasserier eller utfrysning minskar (%)	26		22	minska	●

Andelen unga som uppger att de ibland eller ofta utsätts för mobbning, trakasserier eller utfrysning har minskat sedan frågan ställdes 2021. Högstadiets trygghetsenkät i december 2023 visar också på bättre resultat vad gäller upplevelse av trygghet jäm-

fört med tidigare år. 2023 svarar 91 procent av eleverna att de känner sig trygga jämfört med tidigare mätning som då var 88 procent. Siffrorna stämmer överens med de upplevelser som personalen, elevhälsan och ledningen har om att högstadiet är en trygg plats.

Mål: Orsas äldre har tillgång till en god äldreomsorg ■

Indikator	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2023	Bedömning
Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg – möjlighet att framföra synpunkter eller klagomål, andel (%)		32,0 (röd)	32,0 (röd Kolada)	Gul (Kolada)	▲
Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg – möjlighet påverka tider, andel (%)		74,0 (grön)	55,0 (gul Kolada)	Gul (Kolada)	■
Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg – tillräckligt med tid, andel (%)		89,0 (grön)	80,0 (grön Kolada)	Gul (Kolada)	●

Möjligheten att framföra synpunkter enligt brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg ligger kvar på samma låga nivå som tidigare år. Det är svårt att säga vad som ligger bakom detta. Övriga indikatorer har minskat sedan förra mätningen men lig-

ger fortfarande högre än eller i nivå med målet som är satt för 2023, det vill säga att nå minst gul nivå enligt Koladas klassificeringssystem. Verksamheten arbetar kontinuerligt och systematiskt med att försöka förbättra resultatet inom samtliga områden.

Uppdrag	Slutdatum	Status
Exploatering av Löva Strand, det planerade naturnära bostadsområdet vid Orsajöns strand	2023-12-31	Pågår, se kommentar
Kommentar: En vägutredning ska slutföras för beslut om upprustning av anslutningsväg. Därefter blir det omstart för detaljplanearbetet 2024.		
Investeringar för ett grönnare och attraktivare centrum	2023-12-31	Pågår, uppdrag förlängt till 2026
Kommentar: Arbetet har påbörjats bland annat med moduler med blommor. Rondellen vid hotellet har planerats och kommer att åtgärdas under våren 2024. Gång- och cykelväg planeras vid Saluhallen och ett trafiksäkert övergångsställe. Ett Leader-projekt har startats av Företagarna för centrumutveckling.		

Målområde 3: I Orsa gör vi saker möjliga

Mål: Orsa är en attraktiv plats för företag som vill etablera sig och växa ●

Indikator	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2023	Bedömning
Orsas plats i Svenskt Näringslivs ranking om lokalt företagsklimat förbättras	72	55	48	50	●

Kommentar/analys

Betyget för Orsas företagsklimat fortsätter att förbättras både i Svenskt Näringslivs ranking samt i det samlade omdömet för företagsklimatet. Dialog mellan kommunen, företag och företagareföreningen är en nyckel till den positiva

utvecklingen. Att se till att det finns mötesforum är också viktigt, som företagarefrukostar och företagsbesök. En annan viktig faktor är att hela kommunen involveras i arbetet med näringslivsutveckling, även de kommunala bolagen.

Mål: Orsas invånare och företag har tillgång till snabb och säker digital infrastruktur ●

Indikator	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2023	Bedömning
Andelen hushåll och företag anslutna till stadsnätet ökar (%)	70	80	80	80	●

Kommentar/analys

Orsa har som första kommun i Dalarna nått de nationella målen om en utbyggnad av stadsnätet på 98 procent. Nu är fokus att ansluta så många som möjligt för en säker och snabb uppkoppling.

Förutom fokus på att ansluta fler i Orsa till stadsnätet är säkerhetsfrågorna och drift av nätet viktiga delar. Målet som är satt till 80 procent för 2023 är uppnått. Anslutningsgraden behöver öka för fastboende.

Mål: Kommunen har en god ekonomisk hushållning ●

Indikator	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2023	Bedömning
Kommunens resultat ska under perioden i genomsnitt uppgå till minst 1,5 procent av skatteintäkterna (%)	6,9	5,5	4,2	1,5	●
Max 2 procents avvikelse mellan prognos vid delårsbokslut och utfall vid årsbokslut (%)	0,1	0,4	0,9	2,0	●
Soliditeten inklusive samtliga pensionsåtaganden i koncernen ska uppgå till minst 20 procent år 2025 (planperiodens slut) (%)	24,8	28,5	29,4	20,0	●

Kommentar/analys

Samtliga ekonomiska mål för koncernen och kommunen är uppfyllda till och med årsbokslutet 2023. År 2024 kommer att innebära stora utmaningar och i dagsläget är bedömningen att de ekonomiska målen kan bli svåra att uppnå på alla punkter.

Uppdrag	Slutdatum	Status
<p>Fortsätta arbetet med främjande myndighetsutövning – det ska vara lätt för företag att göra rätt</p> <p>Kommentar: Miljö- och byggnadsförvaltningen har deltagit i framtagandet av ny näringslivsstrategi för båda kommunerna samt tillhörande handlingsplan. En del i detta arbete är att ställa om till ett mer rådgivande förhållningssätt, vilket är möjligt i och med e-tjänsterna. Information och rådgivning i ett tidigt skede underlättar för den sökande. Dialogträffar har hållits med företagare inom olika tillsynsområden. Under året har även medarbetare från bygglovsenheten genomfört YH-utbildningen Hållbar utveckling av kommunens företagsklimat. Det pågående samarbetet med kundtjänst/kundcenter utvecklas i och med att förvaltningens reception stängs.</p>	2023-12-31	Pågår enligt plan
<p>Digitalisering – utveckla och förbättra digitala tjänster som underlättar för kommuninvånarna och skapar en effektivare organisation</p> <p>Kommentar: Digitaliseringsarbetet är brett, och mycket görs tillsammans med våra grannkommuner Mora och Älvdalen. Nedan följer några exempel från året som gått. Arbetet med så kallade läkemedelsrobotar (läkemedelsskåp med påminnelsefunktion) har fortsatt. Erfarenheterna från den inledande testperioden visade samma sak som på annat håll i Kommunsvrige, att med hjälp av dessa kan de äldre leva ett mer självständigt liv genom att kunna sköta sina läkemedel på egen hand och verksamheten behöver därmed inte heller skicka ut medarbetare för enkla påminnelser i lika stor utsträckning. Under året har det införts ett nytt digitalt planeringsverktyg som möjliggör en schemaläggning av arbetet på liknande sätt som görs inom hemtjänsten även inom övrig äldre- och funktionsvariationsomsorg. Inom omsorgen finns nu en e-tjänst gällande klagomål och synpunkter, och ytterligare e-tjänster är under utveckling. På miljö- och byggområdet sattes under våren en ny e-tjänst för beställning av nybyggnadskartor och mättjänster.</p>	2023-12-31	Pågår enligt plan
<p>En handlingsplan med åtgärder som ska prioriteras för ökad trafiksäkerhet i kommunen ska tas fram</p> <p>Kommentar: Arbetet med att ta fram en handlingsplan för ökad trafiksäkerhet är påbörjat.</p>	2023-12-31	Påbörjad

Redovisning av särskilda politiska ekonomiska prioriteringar

Under 2023 har vissa verksamheter fått extra medel för särskilda satsningar. Nedan beskrivs status för dessa.

Prioritering	Summa (tkr)	Status
Grönare centrum	300	Under året har fokus varit på blommor vid Slipstenstorget. Planering tillsammans med Trafikverket är påbörjad för rondellen invid Orsa järnvägshotell samt gång- och cykelbana vid Saluhallen med trafiksäker övergång.
Stärka föreningars styrelse	200	Inga aktiviteter under året utan medlen omfördelas till ny tjänst, fritidssamordnare, med uppdrag att bland annat arbeta med föreningarna och deras styrelser.
Underhåll av anläggningar	300	Nya fotbollsmål har köpts in till Lillåvallen.
Demenssjuksköterska inom omsorgen	600	Den extra satsningen för att stärka hälso- och sjukvården med en demenssjuksköterska har kunnat genomföras under året. Den medarbetare som vidareutbildat sig till den specialiseringen blev efter två års studier klar med sin utbildning till sommaren. Funktionen som demenssjuksköterska är ett välkommet tillskott som är med och höjer kvaliteten på den vård och omsorg som kommunen ger till äldre och anhöriga med demensproblematik.
Sjukgymnast till rehab-gruppen på HS-enheten	450	Under fjolåret gjordes försök att rekrytera en fysioterapeut som förstärkning till rehab-gruppen på HS-enheten, dock utan framgång. I år har i stället fokus varit på att försöka rekrytera en extra arbetsterapeut, men dessa försök har dessvärre inte resulterat i en anställning än. Rehabkompetenserna är bristyrken som verksamheten enträget gör nya försök att hitta kommande medarbetare till.
Mindre barngrupper inom förskolan	1 500	En tillfällig förskola (Regnbågen) startades i januari 2022 då behovet av förskoleplatser i kommunen ökat. Behovet av den tillfälliga förskolan kvarstod fram till juni 2023.

Balanskravsresultat

Balanskravet gäller enligt lag kommunen men inte koncernen. Kommunen har inga gamla underskott att återställa. Uppföljningen av 2023 års resultat visar att kommunen uppfyllt balanskravsresultatet för året.

Balanskravsutredning (tkr)

Årets resultat enligt resultaträkningen	21 506
– Samtliga realisationsvinster	– 187
+ Realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet	0
+ Realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet	0
–/+ Orealiserade vinster och förluster i värdepapper	– 2 867
Återföring av orealiserade vinster	
+/- och förluster i värdepapper	0
= Årets resultat efter balanskravsjusteringar	18 452
Reservering av medel till	
– resultatutjämningsreserv	0
Användning av medel från	
+ resultatutjämningsreserv	0
= Balanskravsresultat	18 452

Orsa kommuns RUR (resultatutjämningsreserv) uppgår till 35 mnkr, vilket motsvarar kommunens mål enligt de ekonomiska riktlinjerna.

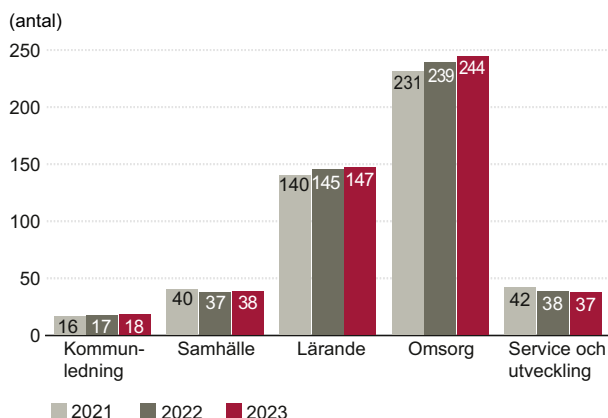

Väsentliga personalförhållanden

Arbetskraft

Antalet tillsvidareanställda på Orsa kommun den 31 december 2023 var 484 personer, vilket är en ökning jämfört med december 2022 då vi var 476 personer anställda. Ökningen har främst skett inom lärande och omsorgen. Man ska dock ha i åtanke att datumet den 31 december är en ögonblicksbild och kan variera i och med att en tjänst kan vara vakant i avvaktan på tillsättning. Totalt antal tillsvidareanställda i Orsa kommunkoncernen den 31 december 2023 var 628.

Antal tillsvidareanställda den 31 december 2023, Orsa kommun

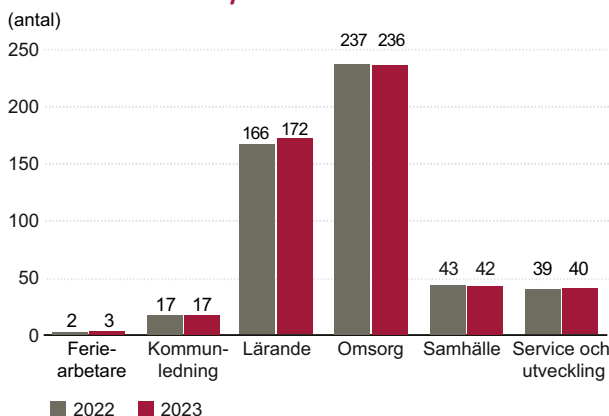
Total arbetskraft och genomsnittlig sysselsättningsgrad

Den totala arbetskraften på Orsa kommun under 2023 var 509 årsarbetare, vilket är en ökning med drygt 4 årsarbetare från 2022. Ökningen ligger främst på lärande som ökat med 5 årsarbetare. Av 509 årsarbetare är 50 timavlönad personal, vilket är en minskning med 5 årsarbetare jämfört med året innan. Kommunen har alltså ökat antalet årsarbetare medan andelen timanställda minskat. Den genom-

snittliga sysselsättningsgraden för samtliga tillsvidareanställda i Orsa kommun är nu på 94 procent, en liten ökning på nära 3 procent från förra året. Andelen heltidsanställda ökar för andra året i rad. Inom Kommunals avtalsområde finns dock en rättighet för anställda att vara tjänstlediga på 15 eller 25 procent, vilket innebär att den faktiska sysselsättningsgraden är lägre.

I kommunkoncernen 2023 uppgick antalet årsarbetare till 623, en liten ökning med två årsarbetare jämfört med 2022. Det kan tilläggas att även feriearbetande skolungdom räknas med i årsarbetare. De uppgår till 3 årsarbetare.

Antal årsarbetare, Orsa kommun¹

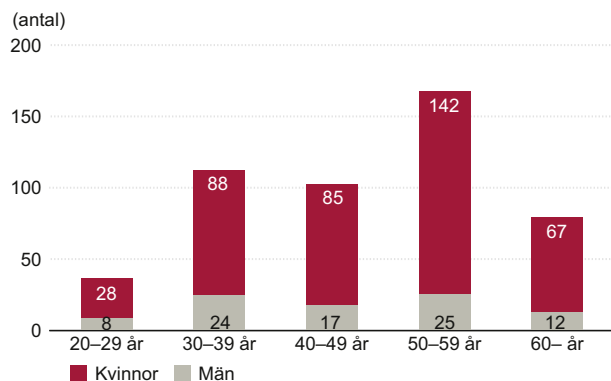
Medelålder och åldersfördelning

Medelåldern för tillsvidareanställda på kommunen är 48 år för kvinnor och 45 år för män. Totalt är genomsnittsåldern 47 år. I hela kommunkoncernen är medelåldern 48 år.

79 personer på Orsa kommun hade under 2023 fyllt 60 år eller mer, vilket är en liten minskning jämfört med året innan då det var 84 personer.

¹ Siffrorna är avrundade till heltal.

Åldersfördelning tillsvidareanställda, Orsa kommun

Könsfördelning

Andelen tillsvidareanställda män på kommunen ligger nu på 17,3 procent, vilket är en liten ökning på en halv procent. Bland våra långtidsvikarier är andelen män högre, drygt 35 procent.

Lön och personalkostnader

Medellön, Orsa kommun (kr)		
År	Kvinnor	Män
2023	33 442	33 142
2022	32 474	32 480
2021	30 738	30 826

Personalkostnader inklusive förtroendevaldas arvoden utgör den största delen av kommunens kostnader. År 2023 uppgick de till 56 procent av verksamhetens kostnader eller 320 mnkr (298 mnkr 2022). Av dessa utgjorde 221 mnkr lön (215 mnkr 2022).

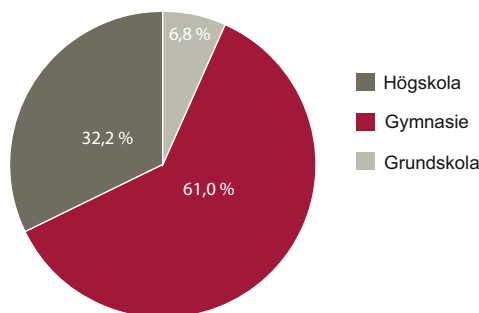
Kompetensförsörjning

Utifrån kommunens kompetensförsörjningsstrategi utarbetas inom de olika verksamheterna planer för att trygga kompetensförsörjningen. Inom kommunen är andelen behöriga pedagoger 78 procent bland de månadsavlönade. Inom hemtjänst, särskilda omsorgen och särskilt boende är nu efter omsorgens utbildningsinsatser drygt 85 procent utbildade undersköterskor.

I kommunen i stort ser utbildningsfördelningen ut enligt nedan. I statistiken redovisas utbildning i förhållande till de utbildningskrav som yrket ställer.

Om man till exempel saknar undersköterskeutbildning och arbetar som vårdbiträde redovisas man med utbildningsnivå grundskola även om man har gått teoretiskt gymnasium. För att kunna redovisa exakt utbildningsnivå krävs att vi har register med utbildningsbakgrund för samtliga anställda, vilket vi i nuläget saknar.

Utbildningsnivå, Orsa kommun

Avgångar – pension, egen begäran

Totalt 59 personer avslutade sin anställning i Orsa kommun under 2023, varav 14 personer avgick med pension. Motsvarande tal 2022 var 48 avgångar varav 14 som gick i pension.

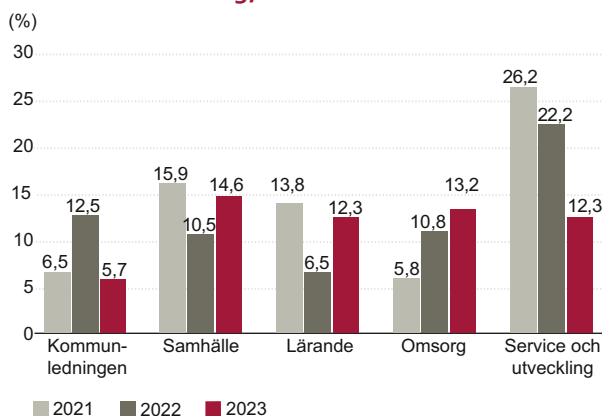
Utbetalda pensioner inklusive löneskatt för de som gick i pension uppgick till 11,2 mnkr. Utbetalningarna avsåg ålderspension, intjänad pensionsrätt per den 31 december 1997, sjukpension och efterlevandepension.

Kommunens pensionskostnader för anställda bokfördes till cirka 33,7 mnkr. År 2022 var kostnaden 23,3 mnkr. Jämfört med 2022 var alltså Orsa kommuns pensionskostnad 2023 nära 10,5 mnkr högre vilket förklaras i stora delar av förändrade prognosparametrar så som ränta och basbelopp.

Enligt prognos från Skandikon beräknas kostnaden för 2028 uppgå till 29,7 mnkr inklusive löneskatt.

Personalomsättningen bland tillsvidareanställda i kommunen låg under 2023 på 12,6 procent, vilket är en ökning jämfört med 2022 då den var på 10,4 procent.

Personalomsättning, Orsa kommun

Ohälsotal

Ohälsotal är ett nyckeltal som beskriver andelen sjukskriven tid av disponibel arbetstid. Ohälsotalet för personalen inom Orsa kommun var 9,1 procent, vilket är en liten minskning jämfört med föregående år med 0,7 procentenheter.

Ohälsotal, fördelat på kön (%)

Orsa kommun			
Kön	2023	2022	2021
Kvinnor	9,7	10,4	7,7
Män	6,6	7,1	5,8
Totalt	9,1	9,8	7,3

Ohälsotal, fördelat på ålder (%)

Orsa kommun			
	2023	2022	2021
0–29 år	9,2	10,4	9,1
30–49 år	9,0	9,5	6,6
50–99 år	9,1	9,9	7,5
Totalt	9,1	9,8	7,3

Varav långtidssjukfrånvaro > 60 dagar (%)

Orsa kommun	2023	2022	2021
	30,3	35,9	25,0

Tittar vi på hela Orsa kommunkoncern så är ohälsotalet 8,8 procent, vilket är en liten minskning med 0,3 procentenheter.

Ohälsotal, fördelat på kön (%)

Orsa kommunkoncern			
Kön	2023	2022	2021
Kvinnor	9,8	10,3	7,9
Män	6,1	5,9	4,9
Totalt	8,8	9,1	7,0

Ohälsotal, fördelat på ålder (%)

Orsa kommunkoncern			
	2023	2022	2021
0–29 år	8,7	9,8	8,8
30–49 år	8,7	8,8	6,1
50–99 år	8,7	9,2	7,4
Totalt	8,8	9,1	7,0

Varav långtidssjukfrånvaro > 60 dagar (%)

Orsa kommunkoncern	2023	2022	2021
	29,2	34	25,7

Förväntad utveckling

Ekonomiska förutsättningar

Kommunen har i dagsläget en stabil ekonomi tack vare de senaste årens goda resultat. Detta är en bra grund med tanke på de osäkerheter som råder. Den tidigare höga inflationen, höjda pensioner och höga räntor är utmaningar även kommande år. Det som är positivt är att inflationen har börjat att bromsa in, men kostnaderna är trots det på en betydligt högre nivå än de var för två år sedan. I och med den lugnare inflationen kommer förhoppningsvis även räntorna att börja sjunka under 2024. Långsiktig planerar kommunen för att hantera ökade driftkostnader och investeringar.

De krig som pågår i världen kan på många olika sätt komma att påverka verksamheten och bland annat medföra ökade kostnader. I det fall oron och lågkonjunkturen kommer att leda till en sämre arbetsmarknad kan även skatteintäkterna komma att påverkas de närmaste åren.

En effektiv organisation med god arbetsmiljö

Utredningarna som presenterats med åtgärder för att över tid nå ett resultat om 1,5 procent innebär fortsatt arbete under 2024. Bland annat ska verksamheterna från och med 2024 redovisa treåriga detaljbudgetar som underlag till fördelning av ramarna. En långsiktig lokalförsörjningsplan ska tas fram under 2024 för att hantera de åtgärder som föreslås i utredningarna. Varje verksamhet ska presentera ett organisationsschema under våren 2024.

Inom omsorgen har kostnadsutvecklingen varit sämre än budgeterat, vilket får till följd att stort fokus läggs på att komma till rätta med ekonomin och samtidigt klara demografiförändringarna. Med högre andel äldre kommer framför allt behovet av hemtjänst att öka. Prioriterat arbete kommande år är att skapa en mer resurseffektiv verksamhet och säkerställa kompetensförsörjning.

Kommunens heltidsresa ska vara klar i december 2024 och i augusti förväntas verksamhetsområde lärande ha genomgått omställningen. Heltid som norm omfattas av de medarbetare som ingår i Kommunals avtalsområde.

Returbutiken flyttar till Orsa lärcentrum och utökar samtidigt sitt sortiment. I samband med en översyn av arbetsmiljön i nuvarande lokal i centrum, en stor efterfrågan på byggmaterial och att cafeterian på Orsa lärcentrum står togs beslutet att flytta Returbutiken dit. Det möjliggör inte bara en förbättring av arbetsmiljön för dem som jobbar där utan också ekonomiska vinster. Med Orsa Lokaler som hyresvärd blir hyreskostnaderna betydligt lägre än med den externa fastighetsägaren i centrum.

Under 2024 lanseras det nya intranätet för kommunens medarbetare. Det är ett projekt som genomförts tillsammans med Mora och Älvdalens kommuner och som syftar till att förenkla kommunikation och samarbete för våra medarbetare.

Kommunens styrmodell kommer att revideras under 2024.

Boende och miljö

Prioriterade detaljplaner under 2024 är kopplade till bostads- och näringslivsutveckling. Kommunen arbetar med detaljplan för Löva Strand för att få till fler bostäder söder om Orsa. Grönklittsgruppen har ett planbesked för en detaljplan och arbete med planprogram pågår parallellt för att utveckla området i stort. Planarbete i Viborg pågår av en privat exploatör som planerar bostäder. Vägutredningen för Löva Strand ska slutföras så att detaljplanearbetet kan få en omstart.

Senast den 1 januari 2027 ska fastighetsnära insamling vara införd för hushållen. De vanligast förekommande förpackningsslagen (papper, plast, metall och glas) ska alltid samlas in fastighetsnära. Skrymmande förpackningar av papper och plast ska samlas in på lättillgängliga insamlingsplatser och övriga förpackningsmaterial (trä, keramik, textil och dylikt) på kommunens återvinningscentral (ÅVC). Vidare föreslås att kommunen måste ta emot alla förpackningsmaterial på en ÅVC. Orsa Vatten och Avfall arbetar fram ett förslag på hur detta ska gå till.

Uppdraget Ett grönare och attraktivare centrum, som fokuserar på Slipstenstorget och rondellen vid hotellet, fortsätter 2024. Riktlinjer för skötsel av kommunens mark revideras och kommunens strategiska markinnehav ses över. Ett program och en handlingsplan för ökad trafiksäkerhet arbetas fram. Program för fritid ska arbetas fram under 2024 med handlingsplan och prioriteringar för utveckling inom området.

Kommunen kommer under våren att ta fram en lägesbild med tillhörande analys över brottsligheten inom kommunens geografiska område. Kommunen ska, med lägesbilden som underlag, besluta om en plan för vilka åtgärder som kommunen avser att vidta för att förebygga brott (åtgärdsplan). Detta sker i enlighet med lagen (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete.

Näringslivsfrågor och företagsklimat

Arbetet med att förbättra kommunens företagsklimat fortsätter och en del i detta handlar om att förbättra kommunens upphandlingar. Näringslivsstrategi gäller för 2023–2026 med kompetensförsörjning, bostadsutveckling samt besöksnäring som prioriterade områden.

Barn, unga och lärande

Inom verksamhetsområde lärande fortsätter arbetet med att skapa ökad likvärdighet mellan kommunens skolor och förskolor. Planering påbörjas för att kommunen ska kunna erbjuda anpassad grundskola och anpassa verksamheten efter elevunderlaget. Lärande planerar och förbereder sig för den nya nationella timplanen som träder i kraft läsåret 2024/2025. Den innebär framför allt att elevens val försvinner och ersätts av mer tid till samhällsorienterande ämnen (SO) och naturorienterande ämnen (NO).

Invånardialog, delaktighet och service

Förberedelser och genomförande av EU-val och folkomröstning kring vindkraft den 9 juni blir ett viktigt och tidskrävande uppdrag under våren, speciellt för enheten gemensamt stöd.

Det politiska uppdraget inkludering kommer att fortsätta att utvecklas och bli mer konkret under 2024. I det uppdraget ingår också att fortsätta att kartlägga och arbeta med den sociala hållbarheten, ett arbete som påbörjades 2023. Det är ett viktigt

uppdrag för samhällsutvecklingen i Orsa och kopplat till det övergripande målet om ökad delaktighet för kommunens invånare.

Gemensamma nämnder och verksamheter

Gemensam gymnasienämnd

Flera nya reformer träder i kraft under 2024/2025, flera verksamhetssystem ska implementeras under våren 2024 och flera stora samverkansprojekt utvecklas under 2024.

Den nya ämnesbetygsreformen 2025 ska förberedas under 2024. Högskolebehörighet infördes för de elever som startade sin utbildning höstterminen 2023 på alla yrkesprogram. Detta kommer i skarpt läge hösten 2024 då berörda elever påbörjar sina kurser svenska 2 och engelska 6. Digitala nationella prov, DNP, införs för första gången under vårterminen 2025.

En ny reform gällande planering och dimensionering av gymnasieutbildning samt yrkeskurser på vuxenutbildningen börjar gälla för utbildningar från den 1 januari 2025. Reformen syftar till att bättre anpassa dimensioneringen av utbildningarna utifrån arbetsmarknadens behov och utifrån ungdomars önskemål.

Elevantalet på introduktionsprogrammet (IM) ökar då fler elever skrivs in än ut. Det är en utmaning både lokalmässigt och ekonomiskt.

Att finna platser för APL (arbetsplatsförlagt lärande) och språkträningsplatser är en utmaning då det råder ”konkurrens” om platser från ungdomsgymnasiet, grundskolan och arbetsförmedlingen. Ett aktivt deltagande på branschråd och yrkesråd krävs för att platser ska säkras.

Elevhälsa på vuxenutbildningen är i dagsläget inte lagstadgat men det kan komma att ändras framöver och därför behöver möjligheterna för detta ses över framöver.

Gemensam nämnd för social myndighetsutövning

Under 2024 presenteras en ny socialtjänstlag som förväntas träda i kraft 2025. Den nya lagen kräver, men ger även möjlighet till, ett förebyggande, tillgängligt, tillitsskapande och kunskapsbaserat nytt arbetssätt.

Samsjuklighetsutredningen som presenterades 2023 föreslår att regionerna får det samlade ansvaret för vård och behandling av skadligt bruk och beroende. Kommunerna ska fortsatt ansvara för förebyggande och uppsökande insatser.

Riktlinjer för bistånd enligt socialtjänstlagen (SoL) för äldre och personer med funktionsnedsättning är under revidering och riktlinjer för bistånd för LSS håller på att tas fram.

Utredningen som påbörjats kring Norra Dalarnas Myndighetsservice (NDM) ska resultera i hur organisationen ska se ut framöver. Hälften av personalen på NDM beräknas gå i pension inom 5–10 år. Att säkra kompetensen framöver är en utmaning då socionomer och personer med likvärdig utbildningsbakgrund är få på arbetsmarknaden och konkurrensen om dessa är stor.

Gemensam servicenämnd för löneadministration

Under 2024 inleds en förstudie inför upphandling av lön-/HR-system. Upphandlingen är planerad till 2025. Om nytt system vinner upphandlingen ska det införas under 2026.

Behov finns framöver av att systematiskt gå igenom organisationsträd och uppgifter i systemdelar för att förbättra och kvalitetssäkra samt se till att det är tydligt inför överföring till ett eventuellt nytt system.

En förstudie gällande arkiv för personalakter påbörjas troligtvis under 2025.

Gemensam miljö- och byggnadsnämnd

På grund av lågkonjunkturen fortsätter nedgången av bygglovsärenden under större delen av året. I slutet av 2024 förväntas en långsam uppgång. Behovet av bostäder är dock fortsatt stort i både Mora och Orsa så framtagande av nya detaljplaner är prioriterat och där det är möjligt ska resurser ställas om från bygglov till detaljplanering. Prioriterat är arbetet med att ta fram en planeringsstrategi för båda kommunerna. Kommunfullmäktige i respektive kommun ska ta fram och anta en planeringsstrategi senast den 11 september 2024, enligt nya lagkrav.

Den nationella målbilden om en digital obruten samhällsbyggnadsprocess påverkar kommunerna i högsta grad. Information ska göras digitalt tillgänglig och återanvändbar i interna handläggningsstöd

och olika interna och externa e-tjänster. Det kommer alltmer lagstiftning inom området som ställer ökade krav på kommunerna, med stöd av EU-direktivet INSPIRE. Integrerade e-tjänster digitaliserar all kommunikation och hantering av ärenden. Återkoppling sker automatiskt när det kompletteras med robotfunktion för att ge kunden löpande information i pågående ärenden.

Förvaltningen behöver se över grundbemanning och behov av kompetenser för att kunna framtids-säkra organisationen. Detta samtidigt som vissa yrkesgrupper och spetskompetenser är väldigt svåra att rekrytera. Redan idag finns behov av rekryteringar inom samtliga enheter.

Gemensam servicenämnd IT

Eskaleringen av cyberhot och IT-attacker förväntas fortsätta. Utöver redan omfattande arbetsuppgifter för tekniker behöver de framöver också hantera sårbarheter inom IT-infrastrukturen och avvärja försök till cyberattacker. IT-området utvecklas snabbt, och kraven på kompetens förändras kontinuerligt. För mindre kommuner är det en utmaning att attrahera och behålla kompetent personal. För att bibehålla konkurrenskraften och skydda våra system krävs investeringar i teknik och digitalisering.

I Dalarna pågår nu flera initiativ som markerar en ambitiös riktning mot digitalisering och samverkan. Ett exempel på detta är den handlingsplan för digitalisering och samverkan som ska tas fram. Denna handlingsplan symboliserar ett strategiskt steg mot en sammanhållen vision för digital utveckling i hela regionen.

eDIT står också inför en spännande period av omorganisation för att möta de växande och alltmer komplexa behoven inom IT-sektorn.

Brandkåren Norra Dalarna – kommunalförbund

Brandkåren har en viktig roll i den totalförsvars-satsning som sker nationellt. I närtid kommer antalet övningar och utbildningar att öka och civilplikten återinföras. På nationell nivå pågår arbetet att dimensionera och skapa styrning av det civila försvaret. På längre sikt kommer detta att påverka landets räddningstjänster avsevärt och i och med inträdet i Nato kommer ytterligare krav på det civila försvaret och därmed också på BRAND.

Nya arbetstidsregler för brandmän träder i kraft den 1 februari 2024. Förändringarna kommer att påverka BRAND genom att vissa tilläggsuppgifter blir svåra att genomföra och antalet vikarier behöver öka eftersom personalens möjligheter att ta extrapass kraftigt begränsas med de nya reglerna. BRAND följer utvecklingen och konsekvenserna av arbetstidsreglerna noggrant.

Avtalet för brandövningsfältet i Leksand är uppsagt av markägaren och BRAND ska lämna platsen under 2024. Detta innebär att förbundet behöver ta ställning till hur verksamheten ska fungera och vara utformad.

Överförmyndare i samverkan

SKR (Sveriges kommuner och regioner) tillsammans med FSÖ (Föreningen Sveriges överförmyndare) har gjort en skrivelse till Justitiedepartementet

för att få till ett ”snabbspår” vad gäller en del av de förslag som återfinns i Ställföreträdarutredningen. Om något av dessa realiserar kan det komma att ha stor inverkan på verksamheten i framtiden.

Vid ägarsamrådet i slutet av 2023, där representanter från samtliga samverkande kommuner deltog, beslutades att värdkommunen Mora skulle få i uppdrag att utreda en eventuell gemensam nämnd för samverkande kommuner.

Att finna ställföreträdare som kan ta sig an komplexa uppdrag blir allt svårare. Om utvecklingen fortsätter på detta sätt måste professionella ställföreträdare anlitas, dock inte utan kontakt med den enskilda kommunen/överförmyndaren först.

Språktolknämnden i Dalarna

Under 2024 fortsätter utvecklingen av det nya verksamhetssystemet som implementerades 2023 för att effektivisera tolkförmedlingen ytterligare samt göra det mer användarvänligt för personal, kunder och tolkar.

Hjälpmedelsnämnden Dalarna

Efterfrågan på hjälpmedel och förvaltningens tjänster ökar. Den största orsaken är den demografiska utvecklingen i Dalarna. Det kommer framöver att finnas behov av mer resurser avseende personal, lokaler och ekonomi för att kunna möta efterfrågan. Det är också fler patienter som vårdas i hemmet och som har behov av mer avancerad medicinteknisk utrustning. Detta ställer krav på en fortsatt ökad samverkan mellan regionen och kommunerna.

Ny lokal är den högst prioriterade frågan för Hjälpmedel Dalarna. Verksamheten evakuerades 2020 och är nu utlokaliserad i flera lokaler och på olika orter, vilket har stor påverkan på arbetsmiljön och verksamhetens effektivitet.

De kommunala bolagen

Orsabostäder AB

Orsabostäder AB har ett stort underhållsbehov på fastigheterna många år framöver. Den demografiska utvecklingen med allt fler äldre ställer nya krav på boendet och det planerade underhålls- och utvecklingsarbetet.

Orsabostäder kan komma att ta över kommande och befintliga trygghetsboenden på Lillåhem då det är vanliga lägenheter som är tillgänglighetsanpassade och bör vara inom bostadsbolagets verksamhet.

Orsa Lokaler AB

Projektet Slipstenen kommer att ta mycket tid från förvaltningen under några år framöver. När Slipstenen står färdigt ska delar av Lillåhems vårdboende byggas om till trygghetsbostäder och eventuellt även till förskola.

Kommunens lokalförsörjningsplan ligger som grund för hur bolaget ska prioritera sin fastighetsportfölj samt som grund för prioritering av åtgärder på bolagets olika fastigheter.

Orsa Vatten och Avfall AB

Investeringar i Grönklittsområdet, Löva Strand och VA-utbyggnad i Stenberg samt Bunk avloppsreningsverk är stora investeringar de närmsta åren.

Senast 2027 ska fastighetsnära insamling (FNI) ske gällande förpackningar av papper och kartong, plast, metall och glas. Detta alltså utöver den fastighetsnära insamlingen av matavfall och restavfall som redan sker idag.

Nodava, Norra Dalarnas Vatten och Avfall

Ny avfallsförordning ändrade ansvar för förpackningsinsamling från producenterna till kommunerna med start den 1 januari 2024. I början av 2023 startade arbetet med förberedelser för att kunna överta insamlingsansvaret för förpackningar genom att överta återvinningsstationer från den 1 januari 2024. Det har inneburit att avtal om nyttjande av mark för återvinningsstationer har tecknats och entreprenörer för insamling, omlastning och städning av återvinningsstationer har upphandlats.

Räkenskaper

Räkenskaper

Resultaträkning (tkr)

	Not	Kommunen		Koncernen	
		2023	2022	2023	2022
Verksamhetens intäkter	2	87 645	112 371	189 739	203 507
Verksamhetens kostnader	3	-568 468	-559 651	-630 018	-614 094
Avskrivningar	4	-15 404	-14 732	-47 835	-40 022
Verksamhetens nettokostnader		-496 227	-462 012	-488 114	-450 609
Skatteintäkter	5	337 736	324 342	337 736	324 342
Generella statsbidrag och utjämning	6	178 400	167 195	178 400	167 195
Verksamhetens resultat		19 909	29 525	28 023	40 928
Finansiella intäkter	7	5 598	1 065	5 313	765
Finansiella kostnader	8	-4 001	-3 724	-8 088	-7 201
Resultat efter finansiella poster		21 506	26 866	25 248	34 492
Årets resultat		21 506	26 866	25 248	34 492

Balansräkning (tkr)

	Not	Kommunen		Koncernen	
		2023-12-31	2022-12-31	2023-12-31	2022-12-31
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Immateriella anläggningstillgångar					
Dataprogram, ledningsrätter	9	0	0	296	307
Materiella anläggningstillgångar					
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	10	176 238	176 999	743 329	740 666
Maskiner och inventarier	11	18 065	12 165	31 175	25 380
Pågående nyanläggning	12	12 454	0	56 925	14 684
Finansiella anläggningstillgångar	13	116 475	96 276	10 444	10 641
Summa anläggningstillgångar		323 232	285 440	842 169	791 678
Omsättningstillgångar					
Exploateringsfastigheter	14	7 435	7 131	7 435	7 131
Fordringar	15	73 602	73 333	72 774	72 861
Kortfristiga placeringar	16	62 106	59 255	62 106	59 255
Kassa och bank	17	59 842	56 102	59 865	57 774
Summa omsättningstillgångar		202 985	195 821	202 180	197 021
SUMMA TILLGÅNGAR		526 217	481 261	1 044 349	988 699
EGET KAPITAL OCH SKULDER					
Eget kapital	18				
Årets resultat		21 506	26 866	25 248	34 493
Resultatutjämningsreserv		35 000	35 000	35 000	35 000
Övrigt eget kapital		301 264	274 399	386 061	351 683
Summa eget kapital		357 770	336 265	446 309	421 176
Avsättningar					
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	19	48 169	41 480	49 224	42 179
Andra avsättningar	20	0	0	18 799	17 193
Summa avsättningar		48 169	41 480	68 023	59 372
Skulder					
Långfristiga skulder	21	8 569	9 714	381 640	394 548
Kortfristiga skulder	22	111 709	93 802	148 377	113 603
Summa skulder		120 278	103 516	530 017	508 151
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		526 217	481 261	1 044 349	988 699
Panter och ansvarsförbindelser					
Panter och därmed jämförliga säkerheter					
Uttaga fastighetsinteckningar		400	400	142 640	142 640
Avgår, panter i eget förvar		-400	-400	-142 640	-142 640
Ansvarsförbindelser					
Pensionsförpliktelser som inte tagits upp bland skulderna eller avsättningarna	23	138 890	139 012	138 890	139 012
Övriga ansvarsförbindelser		386 411	379 734	14 253	17 560
Summa panter och ansvarsförbindelser		525 301	518 746	153 143	156 572

Kassaflödesanalys

(tkr)

	Not	Kommunen		Koncernen	
		2023	2022	2023	2022
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN					
Årets resultat		21 506	26 866	25 248	34 492
Justering för ej likviditetspåverkande poster	24	20 947	15 296	55 639	44 082
<i>Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital</i>		<i>42 453</i>	<i>42 162</i>	<i>80 887</i>	<i>78 574</i>
Ökning/minskning kortfristiga fordringar		-270	-18 016	-9 015	-23 015
Ökning/minskning varulager		0	0	0	178
Ökning/minskning kortfristiga skulder		17 907	6 519	40 693	16 236
Ökning/minskning exploateringsfastigheter	25	-304	-693	-304	-693
Ökning/minskning kortfristiga placeringar	26	-2 851	906	-2 851	906
Kassaflöde från den löpande verksamheten		56 935	30 878	109 410	72 186
INVESTERINGSVERKSAMHETEN					
Investering i immateriella anläggningstillgångar	27	0	0	0	0
Investering i materiella anläggningstillgångar	28	-32 997	-16 307	-102 218	-42 056
Investeringsbidrag till materiella anläggningstillgångar	29	0	262	0	262
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	30	0	0	4 465	14 696
Investering i finansiella anläggningstillgångar	31	-19 917	2	-19 917	-74
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-52 914	-16 043	-117 670	-27 172
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN					
Nyupptagna lån	32	0	0	20 000	0
Amortering av låneskulder		0	0	-10 000	-30 000
Ökning/minskning av långfristiga fordringar	33	-281	-201	114	-201
Ökning/minskning av långfristiga periodiseringar		0	0	237	656
Nyemission		0	0	0	0
Erhållen medfinansiering		0	0	0	0
Finansiella leasingavtal		0	0	0	0
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		-281	-201	10 351	-29 545
Årets kassaflöde		3 740	14 634	2 091	15 469
Varav Orsa kommun		-7 603	15 578		
Varav koncernvalutakonto Orsabostäder AB		8 828	9 457		
Varav koncernvalutakonto Orsa Lokaler AB		-5 199	-3 034		
Varav koncernvalutakonto Orsa Vatten och Avfall AB		7 714	-7 367		
Likvida medel vid årets början		56 102	41 468	57 774	42 305
Likvida medel vid årets slut		59 842	56 102	59 865	57 774
Förändring av likvida medel		3 740	14 634	2 091	15 469

Noter

1 Redovisningsprinciper 2023

Kommunen följer kommunal bokförings- och redovisningslag samt de rekommendationer som Rådet för kommunal redovisning utfärdat vad gäller redovisningen. Undantaget är redovisning av finansiell leasing.

I noterna till resultaträkningen lämnas upplysning om ej uppsägningsbara operationella leasingavtal. Några leasingobjekt är att betrakta som finansiell leasing enligt RKR R5. Nedan lämnas upplysningar om dessa avtal.

Finansiella leasingavtal med en avtalstid överstigande tre år

Avgifter (tkr)	2023	2022
Med förfall inom 1 år	403	606
Med förfall inom 1–5 år	530	884
Med förfall senare än 5 år	0	0

Det totala finansiella leasingbeloppet bedöms vara mycket lågt i förhållande till den totala balansomslutningen (cirka 0,2 procent) och skulle sannolikt inte påverka en ekonomisk bedömning av kommunens ställning.

Kommunalskatten har periodiserats enligt rekommendation nummer R2 från RKR. Det innebär att kommunen i bokslutet för år 2023 har bokfört den definitiva slutavräkningen för 2022 samt en preliminär slutavräkning för år 2023. Den preliminära slutavräkningen för skatteintäkter baseras på Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) decemberprognos.

Kommunen följer RKR R2 vad gäller **avgift eller bidrag till anläggningstillgångar**.

Arbetsgivaravgifter har bokförts i form av beräknade, procentuella personalomkostnadspålägg i samband med löneredovisningen enligt SKR:s rekommenderade nivå.

Avsättningar och ansvarsförbindelser redovisas enligt RKR R9.

Pensionsskulden har beräknats av Skandikon enligt RKR:s rekommendation R10. Pensionsåtaganden som intjänats före år 1998 redovisas som en ansvarsförbindelse i enlighet med den kommunala redovisningslagen.

Pensioner intjänade från och med 1998 redovisas som en avsättning i balansräkningen.

Semesterlöneskulden avser intjänade men ej uttagna semesterdagar. Skuld för okompenserad övertid har också beräknats och bokförts per den sista december.

Tillsammans med **skuld till timanställda med mera** för arbete som utförts i december 2023 redovisas semesterlöneskulden och skuld för okompenserad övertid som en kortfristig skuld.

Kommunen följer RKR R4 för redovisning av **materiella anläggningstillgångar**. Anläggningstillgång bedöms en tillgång vara när anskaffningsvärdet uppgår till ett basbelopp (för närvarande 52,5 tkr) och den är avsedd för stadigvarande bruk eller innehav.

Anläggningstillgångarna värderas till anskaffningsvärde med avdrag för planliga avskrivningar.

Avskrivningstiden för byggnader och tekniska anläggningar är 10–50 år och för maskiner och inventarier 3–10 år. Linjär avskrivningsmetod tillämpas. En bedömning av anläggningarnas värde görs och i de fall där anläggningens värde bedöms ha varaktigt förändrats görs en justering av det bokförda värdet. För tillgångar i form av konst och pågående arbeten görs inga avskrivningar. Internräntan har beräknats med 1,25 procent på tillgångarnas bokförda värde enligt SKR:s rekommendation.

Komponentindelning av materiella anläggningstillgångar har införts från 2014 för befintliga tillgångar. För investeringar i nya anläggningar tillämpas komponentindelning och en komponent definieras som en utgift som är relativt stor i relation till den totala investeringen och bedöms ha en avvikande avskrivningstid. Årligen görs en bedömning av kvarvarande objekt i anläggningreskontran om det finns något nedskrivningsbehov utifrån att anläggningen inte längre används, alternativt nyttjas som det var tänkt från början.

Prövning av om återföring av tidigare nedskrivning är motiverad genomförs vid upprättande av årsredovisning enligt RKR R6. Om återföring är motiverad görs en beräkning av tillgångens värde och återföringen redovisas i resultaträkningen.

Redovisning av **finansiella tillgångar och skulder** följer RKR R7.

Exploateringsfastigheter redovisas som omsättnings-tillgångar från och med 2009.

Osäkra fordringar, det vill säga kundfordringar äldre än 6 månader, har värderats.

Kommunen följer i allt väsentligt RKR R13 **kassaflödesanalys** och RKR R14 drift- och **investeringsredovisning**.

Från och med 2020 följer kommunen RKR R15 avseende **förvaltningsberättelse** i stora drag. Arbetet med att anpassa förvaltningsberättelsen till den nya rekommendationen pågår fortlopande.

Kommunen följer RKR R16 om **sammanställda räkenskaper**. Den sammanställda redovisningen för koncernen har upprättats enligt förvärvsmetoden med proportionell konsolidering. Transaktioner och mellanhavanden mellan kommunen och dotterföretagen har eliminerats för att ge en rättvisande bild av koncernens totala ekonomi. I den kommunala koncernen ingår bolag där kommunen har minst 20 procent inflytande. Kommunen äger Oreälvens kraft till 35 procent men inflytandet beräknas inte vara så stort att kommunens del av företaget ska konsolideras.

Från och med år 2020 konsolideras inte längre Nodava AB och Brandkåren Norra Dalarna enligt undantagsregler i RKR R16.

Redovisningsmodell

I driftredovisningen beskrivs de enskilda verksamheternas budgeterade respektive redovisade kostnader och intäkter. Resultaträkningen utgår från intäkterna och kostnaderna i driftredovisningen sedan dessa summor har justerats med bland annat interna poster. Internredovisning tillämpas i de fall som kostnader ska fördelas från en verksamhet till en annan internt.

Investeringsredovisningens uppgift är att visa hur investeringsutgifterna under året har fördelat sig på olika verksamhetsområden.

Resultaträkningen redovisar intäkter och kostnader och visar hur årets resultat samt förändringen av eget kapital har uppkommit. Förändringen kan också erhållas genom att jämföra eget kapital mellan två redovisningsår.

I balansräkningen redovisas kommunens finansiella ställning vid en viss tidpunkt. Här redovisas hur kommunens kapital har använts och anskaffats. Kapitalet används till olika slags tillgångar, som finansieras antingen av skulder i kombination med eller enbart eget kapital. Balansräkningens tillgångs-sida uppdelas i anläggnings- och omsättningstillgångar. Anläggningstillgångar är fast och lös egendom avsedd för stadigvarande innehav. Exempel på det är bland annat byggnader, maskiner och fordon. Omsättningstillgångarna består av likvida medel och tillgångar som på kort tid kan omvandlas till likvida medel.

Skulderna uppdelas i långfristiga respektive kortfristiga skulder beroende på löptid. Eget kapital är differensen mellan tillgångar och skulder.

Kassaflödesrapporten ger upplysning om hur medel har tillförts och använts. Ett positivt saldo på kassaflödesrapporten innebär således att en del av de tillförda medlen har använts till att förstärka likviditeten.

(tkr)	Kommunen		Koncernen	
	2023	2022	2023	2022
2 Verksamhetens intäkter				
Försäljningsintäkter	4 228	7 719	103 397	100 277
Taxor och avgifter	16 842	22 887	16 842	22 887
Hyror och arrenden	8 155	7 095	8 155	7 095
Bidrag och kostnadsersättningar från staten	48 062	59 668	48 746	59 668
Bidrag och gåvor från privata aktörer	1 146	1 146	1 146	1 146
EU-bidrag	0	0	2 463	0
Övriga bidrag	899	325	899	-1 097
Försäljning av verksamhet och konsulttjänster	8 121	13 392	8 121	13 392
Intäkter från exploateringsverksamhet och tomträtter	5	0	5	0
Realisationsvinster på anläggningstillgångar	187	139	187	139
Övriga verksamhetsintäkter	0	0	-222	0
Summa verksamhetens intäkter	87 645	112 371	189 739	203 507
3 Verksamhetens kostnader				
Personalkostnader exklusive pensionskostnader	-289 893	-280 815	-310 194	-299 254
Pensionskostnader	-33 689	-23 279	-35 297	-24 381
Lämnade bidrag	-16 150	-18 387	-16 150	-18 387
Köp av verksamhet	-116 866	-112 733	-116 866	-112 733
Lokal- och markhyror samt övriga fastighetskostnader	-59 208	-72 552	-55 327	-68 042
<i>Varav kostnader för särskilt boende (Slipstenen)</i>	<i>-1 481</i>	<i>-22 022</i>	<i>-1 481</i>	<i>-22 022</i>
Total kostnad för räkenskapsrevision	-267	-179	-460	-402
<i>Varav kostnad för de sakkunnigas granskning av räkenskaperna</i>	<i>-195</i>	<i>-130</i>	<i>-388</i>	<i>-353</i>
Inköp av material och varor	-16 179	-15 865	-16 610	-15 315
Inköp av tjänster	-35 273	-34 813	-47 377	-29 733
Realisationsförluster och utrangeringar	0	0	0	0
Anskaffningskostnad sålda exploateringsfastigheter	0	0	0	0
Bolagsskatt	0	0	-2 140	-2 358
Övriga verksamhetskostnader	-943	-1 028	-29 597	-43 489
Summa	-568 468	-559 651	-630 018	-614 094
Ej uppsägningsbara operationella leasingavtal (alla, oavsett löptid)				
<i>Avgifter</i>				
<i>Med förfall inom 1 år</i>	<i>533</i>	<i>29</i>	<i>533</i>	<i>29</i>
<i>Med förfall inom 1–5 år</i>	<i>253</i>	<i>1</i>	<i>1 192</i>	<i>1 034</i>
<i>Med förfall senare än 5 år</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Summa	786	30	786	1 063
4 Avskrivningar				
Beloppen utgörs av planenliga avskrivningar. Avskrivningarna beräknas på anläggningstillgångarnas anskaffningsvärde. Den procentuella avskrivningen per år uppgår till: immateriella anläggningstillgångar 20 procent, inventarier 10–33 procent, byggnader 2–10 procent i kommunen och 1–10 procent i koncernen.				
Årets avskrivningar	-15 404	-14 732	-47 835	-40 022

(tkr)	Kommunen		Koncernen	
	2023	2022	2023	2022
5 Skatteintäkter				
Egna skatteintäkter	337 736	324 342	337 736	324 342
<i>Preliminära skattebetalningar</i>	330 479	314 031	330 479	314 031
<i>Prognos för slutavräkning</i>	7 257	10 311	7 257	10 311
Summa	337 736	324 342	337 736	324 342
6 Generella statsbidrag och utjämning				
Kommunalekonomisk utjämning	155 963	146 322	155 963	146 322
LSS-utjämning	-4 106	-2 589	-4 106	-2 589
Kommunal fastighetsavgift	22 997	21 024	22 997	21 024
Generella bidrag från staten	3 546	2 438	3 546	2 438
Summa	178 400	167 195	178 400	167 195
7 Finansiella intäkter				
Utdelningar på aktier och andelar	0	7	0	7
Realiserad vinst på försäljning av finansiella instrument	0	0	0	0
Orealiserad värdestegring på finansiella instrument	2 867	0	2 867	0
Ränteintäkter bank	2 227	371	1 627	368
Övriga ränteintäkter	152	184	460	211
Borgensavgifter	326	326	326	0
Övriga finansiella intäkter	26	177	33	179
Summa	5 598	1 065	5 313	765
8 Finansiella kostnader				
Räntekostnader	-353	-10	-4 114	-3 487
Finansiell kostnad, förändring av pensionsavsättningar	-3 499	-818	-3 499	-818
Bankavgifter	-142	-150	-142	-150
Nedskrivning av finansiella anläggningstillgångar	0	-1 825	0	-1 825
Förlust vid försäljning av finansiella instrument	0	0	0	0
Orealiserad värdeminskning finansiella instrument	0	-908	0	-908
Övriga finansiella kostnader	-7	-13	-333	-13
Summa	-4 001	-3 724	-8 088	-7 201
9 Dataprogram, ledningsrätter				
<i>Avskrivningstid 5 år</i>				
Anskaffningsvärde	0	0	1 696	1 696
Årets anskaffning	0	0	0	0
Omfördelning pågående nyanläggning	0	0	0	0
<i>Akkumulerat anskaffningsvärde</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>1 696</i>	<i>1 696</i>
Akkumulerade avskrivningar den 1 januari	0	0	1 389	1 378
Årets avskrivningar	0	0	11	11
<i>Akkumulerade avskrivningar</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>1 400</i>	<i>1 389</i>
Bokfört värde	0	0	296	307
Avskrivningstider (genomsnittliga år)	0	0		

(tkr)	Kommunen		Koncernen	
	2023	2022	2023	2022
10 Mark, byggnader och tekniska anläggningar				
<i>Avskrivningstid 10–50 år för kommunen och 10–100 år för koncernen</i>				
Anskaffningsvärde	296 572	284 190	1 071 121	1 011 550
Årets anskaffning	10 619	12 382	42 621	28 058
Årets nedskrivningar	0	0	0	0
Anskaffningsvärde på årets avyttringar	0	0	–1 362	0
Anskaffningsvärde på årets korrigeringar	0	0	0	0
Omfördelning pågående nyanläggning	0	0	2 551	31 176
Akkumulerat anskaffningsvärde	307 191	296 572	1 114 931	1 070 784
Akkumulerade avskrivningar den 1 januari	119 573	108 649	330 513	295 500
Årets avskrivningar	11 380	10 923	36 745	34 618
Årets nedskrivningar	0	0	5 500	0
Akkumulerade avskrivningar på årets avyttring	0	0	–1 156	0
Akkumulerade avskrivningar på årets korrigeringar	0	0	0	0
Akkumulerade avskrivningar	130 953	119 573	371 602	330 118
Bokfört värde	176 238	176 999	743 329	740 666
Avskrivningstider (genomsnittliga år)	25,7	25,8		
Fördelning av bokfört värde:				
Mark	852	572	26 450	26 983
Verksamhetsfastigheter	8 152	8 011	549 645	545 267
Publika fastigheter	166 441	167 551	166 441	167 551
Fastigheter för annan verksamhet	793	865	793	865
Summa	176 238	176 999	743 329	740 666
11 Maskiner och inventarier				
<i>Avskrivningstid 3–10 år</i>				
Anskaffningsvärde	74 499	73 401	105 165	101 984
Årets anskaffning	9 923	3 926	11 184	5 367
Årets nedskrivningar	0	0	0	0
Anskaffningsvärde på årets avyttringar	–1 612	–1 053	–1 786	–1 053
Anskaffningsvärde på årets korrigeringar	0	–1 775	0	–1 775
Omfördelning pågående nyanläggning	0	0	228	643
Akkumulerat anskaffningsvärde	82 810	74 499	114 791	105 166
Akkumulerade avskrivningar den 1 januari	62 334	61 259	79 786	77 090
Årets avskrivningar	4 023	3 808	5 616	5 429
Årets nedskrivningar	0	0	0	0
Akkumulerade avskrivningar på årets avyttring	–1 612	–1 053	–1 786	–1 053
Akkumulerade avskrivningar på årets korrigeringar	0	–1 680	0	–1 680
Akkumulerade avskrivningar	64 745	62 334	83 616	79 786
Bokfört värde	18 065	12 165	31 175	25 380
Avskrivningstider (genomsnittliga år)	5,9	6,4		
Fördelning av bokfört värde:				
Maskiner	2 357	958	10 866	10 330
Inventarier	9 970	8 049	11 676	11 927
Fordon	5 283	2 576	5 506	2 305
Konst	400	400	711	711
Övriga maskiner och inventarier	55	159	2 416	107
Summa	18 065	12 142	31 175	25 380

(tkr)	Kommunen		Koncernen	
	2023	2022	2023	2022
12 Pågående nyanläggning				
Ingående nedlagda kostnader	0	0	14 684	52 566
Årets nedlagda kostnader	0	0	35 960	17 503
Omfördelning	0	0	-2 788	-31 819
Omfördelning, kostnadsförda	0	0	-4 569	-23 566
Erhållen medfinansiering	0	0	1 184	0
Utgående nedlagda kostnader	0	0	44 471	14 684
13 Finansiella anläggningstillgångar				
<i>Aktier</i>				
Orsabostäder AB	35 393	35 393	0	0
Orsa Lokaler AB	39 448	39 448	0	0
Orsa Vatten och Avfall AB	32 000	12 000	0	0
Oreälvens Kraft AB	158	158	158	158
Dalarna Holding AB	10	10	10	10
Visit Dalarna AB	210	210	210	210
Inlandsbanan AB	170	170	170	170
Dalhalla Förvaltning AB	0	94	0	94
Diverse övriga aktier	127	116	627	616
Summa	107 516	87 599	1 175	1 258
<i>Andelar</i>				
Inlandsbanekommunerna ekonomisk förening	30	30	30	30
Kommuninvest ekonomisk förening	3 540	3 540	3 540	3 540
Övriga andelar	25	25	73	73
Summa	3 595	3 595	3 643	3 643
Lån till Orsa SK multiskidbana	3 720	4 120	3 720	4 120
Kortfristig del av lån till Orsa SK	-400	-400	-400	-400
Kommuninvest förlagslån	2 044	1 362	2 044	1 362
Övriga långfristiga fordringar	0	0	262	658
Summa	5 364	5 082	5 626	5 740
Summa	116 475	96 276	10 444	10 641
Andelskapitalet i Kommuninvest ekonomisk förening avser inbetalt andelskapital. Kommuninvest ekonomisk förening har därefter beslutat om insatsemissioner om sammanlagt 71 tkr för Orsa kommun. Orsa kommuns totala insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening uppgick den 31 december till 8 174 tkr varav särskild insats 3 260 tkr.				
14 Exploateringsfastigheter				
Exploateringsfastigheter	7 435	7 131	7 435	7 131
Summa	7 435	7 131	7 435	7 131

(tkr)	Kommunen		Koncernen	
	2023	2022	2023	2022
15 Fordringar				
Barnomsorgsavgifter	89	76	89	76
Äldreomsorgsavgifter	293	281	293	281
Allmändebitering	3 190	2 889	2 297	1 663
Värdereglering osäkra kundfordringar	-29	-62	-29	-499
Förutbetalda kostnader	11 338	10 955	7 744	8 227
Upplupna intäkter	20 971	26 687	21 064	26 997
Övriga fordringar hos staten	30 667	28 740	30 767	28 740
Mervärdesskatt	3 752	2 361	3 752	2 361
Fordringar koncernföretag			0	
Kortfristig del av lån till Orsa SK	400	400	400	400
Diverse kortfristiga fordringar	2 931	1 006	6 397	4 615
Summa	73 602	73 333	72 774	72 861
16 Kortfristiga placeringar				
Aktier Grönklittsgruppen AB	0	5	0	5
Kortfristig placering	62 106	59 250	62 106	59 250
Summa	62 106	59 255	62 106	59 255
17 Kassa och bank				
Kontantkassa	46	6	46	6
Växelkassor	3	4	3	4
Koncernvalutakonto Nordea	37 339	45 180	37 339	45 180
Nordea	0	0	0	0
Handelsbanken	0	0	23	887
Swedbank	647	449	647	449
JAK Medlemsbank	0	0	0	785
Koncernvalutakonto Orsabostäder AB	17 541	8 713	17 541	8 713
Koncernvalutakonto Orsa Lokaler AB	-2 800	2 398	-2 800	2 398
Koncernvalutakonto Orsa Vatten och Avfall AB	7 066	-648	7 066	-648
Summa	59 842	56 102	59 865	57 774
18 Eget kapital				
Årets resultat	21 506	26 866	25 305	34 493
Resultatutjämningsreserv	35 000	35 000	35 000	35 000
Övrigt eget kapital	301 264	274 399	386 004	351 683
Summa eget kapital	357 770	336 265	446 309	421 176

(tkr)	Kommunen		Koncernen	
	2023	2022	2023	2022
19 Avsättningar för pensioner				
Ingående avsättning till pensioner inklusive löneskatt	41 480	39 865	42 179	40 610
Nyintjänad pension	3 098	2 815	3 642	2 815
Årets utbetalningar	-961	-898	-975	-911
Ränte- och basbeloppsuppräkring	2 980	699	3 041	699
Ändring av försäkringstekniska grunder	0	0	-249	-33
Övrig post	266	-1 316	280	-1 316
Förändring löneskatt	1 306	315	1 306	315
Summa avsatt till pensioner inklusive löneskatt	48 169	41 480	49 224	42 179
Antal visstidsförordnanden				
Politiker	1	1		
Tjänstemän	0	0		
Aktualiseringsgrad (%)	99 %	99 %		
20 Uppskjutna skatteskulder				
Temporära skillnader föreligger i de fall tillgångars eller skulders redovisade respektive skattemässiga värden är olika. Temporära skillnader avseende följande poster har resulterat i följande uppskjutna skattefordringar och -skulder:				
Fordran för kostnad avdragsgill kommande år	0	0	-1 657	-213
Skuld temporär skillnad byggnader	0	0	18 419	15 101
Skuld obeskattade reserver	0	0	2 037	2 305
Summa	0	0	18 799	17 193
21 Långfristiga skulder				
Skulder till kreditinstitut koncern Orsa Vatten			118 000	130 000
Skulder till kreditinstitut koncern Orsabostäder			233 600	108 600
Skulder till kreditinstitut koncern Orsa Lokaler			0	125 000
Periodiserade anslutningsavgifter Orsa Vatten			21 471	21 234
Skuld gatukostnadsersättning	7 000	7 000	7 000	7 000
Skuld anläggnings-/anslutningsavgifter	20 027	20 027	20 027	20 027
Varav anslutningsavgifter stadsnät	17 279	17 279	17 279	17 279
Skuld investeringsbidrag	5 278	5 278	5 278	5 278
Ackumulerad upplösning investeringsbidrag	-23 736	-22 591	-23 736	-22 591
Varav upplösning anslutningsavgifter stadsnät	-16 879	-16 479	-16 879	-16 479
Övriga långfristiga skulder	0	0	0	0
Summa	8 569	9 714	381 640	394 548
Orsa Vatten och Avfall AB				
Genomsnittlig ränta (%)			0,98	0,65
Genomsnittlig räntebindningstid (år)			6,3	3,3
Lån som förfaller inom 1 år			22 000	10 000
Lån som förfaller inom 2-3 år			41 000	32 000
Lån som förfaller inom 4-10 år			77 000	98 000

(tkr)	Kommunen		Koncernen	
	2023	2022	2023	2022
Orsabostäder AB				
Genomsnittlig ränta inklusive derivat (%)			1,80	1,30
Genomsnittlig räntebindningstid (år)			1,7	1,7
Lån som förfaller inom 1 år			48 000	68 600
Lån som förfaller inom 2–3 år			60 000	0
Lån som förfaller inom 4–10 år			0	40 000
Orsa Lokaler AB				
Genomsnittlig ränta inklusive derivat (%)			1,26	1,10
Genomsnittlig räntebindningstid (år)			2,0	2,7
Lån som förfaller inom 1 år			30 000	42 000
Lån som förfaller inom 2–3 år			95 000	0
Lån som förfaller inom 4–10 år			0	83 000
22 Kortfristiga skulder				
Leverantörsskulder	21 831	18 584	35 616	25 813
Pensionsskuld, individuell del	7 941	8 714	7 941	8 714
Semester- och ferielöneskuld	16 147	17 046	17 125	17 994
Löneskuld december	4 356	4 455	4 356	4 455
Övriga upplupna kostnader	20 488	22 645	27 057	26 039
Förutbetalda intäkter	5 724	6 346	10 428	11 156
Personalens skatter, avgifter och avdrag	10 141	4 593	10 818	4 895
Momsskuld	0	0	1 902	6 974
Koncernvalutakonto koncernföretag	24 607	11 111	31 954	3 083
Övriga kortfristiga skulder	474	308	1 180	4 480
Summa kortfristiga skulder	111 709	93 802	148 377	113 603
23 Ansvarsförbindelser				
Ingående ansvarsförbindelse för pensioner inklusive löneskatt	139 012	146 418	139 012	146 418
Årets utbetalningar	-7 907	-6 492	-7 907	-6 492
Ränte- och basbeloppsuppräknig	9 057	3 242	9 057	3 242
Ändring av försäkringstekniska grunder	0	0	0	0
Nyintjänad pension	-97	-2 336	-97	-2 336
Övrig post	-1 151	-374	-1 151	-374
Förändring löneskatt	-24	-1 446	-24	-1 446
Summa ansvarsförbindelse för pensioner inklusive löneskatt	138 890	139 012	138 890	139 012
Borgen för kommunens företag	373 600	363 600	-	-
Borgen för småhus och bostadsrätter	10 032	10 182	11 474	10 182
Övriga borgensförbindelser	2 779	5 952	2 779	7 378
Summa	386 411	379 734	14 253	17 560
Summa	525 301	518 746	526 743	156 572

(tkr)	Kommunen		Koncernen	
	2023	2022	2023	2022

Orsa kommun har i mars 1995 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga 295 kommuner och regioner som per den 31 december 2023 var medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingått likalydande borgensförbindelser. Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemmarna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlem lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemmarnas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening. Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Orsa kommuns ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per den 31 december 2023 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 551 907 380 712 kronor och totala tillgångar till 562 022 704 021 kronor. Kommunens andel av de totala förpliktelserna uppgick till 400 915 111 kronor och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 408 103 955 kronor.

24 Ej likviditetspåverkande poster

Av- och nedskrivningar	15 404	14 732	47 890	39 964
Avsatt till pensioner	2 341	1 299	2 697	1 253
Ränta på pensionsavsättning (inklusive löneskatt)	4 348	315	4 348	315
Utrangering/realisationsförlust	0	0	206	0
Realisationsvinster vid försäljning av diverse anläggningstillgångar	0	0	0	0
Korrigerig och utrangering av diverse anläggningstillgångar	0	94	0	94
Upplösning av investeringsbidrag	-1 146	-1 146	-1 146	276
Ändring av redovisningsprincip anslutningsavgifter	0	0	0	392
Förändring av obeskattade reserver	0	0	1 045	1 786
Förändring av uppskjuten skatt	0	2	599	2
Summa	20 947	15 296	55 639	44 082

25 Exploateringsfastigheter

Försäljning av exploateringsfastigheter	0	0	0	0
Exploatering	-304	-693	-304	-693
Summa	-304	-693	-304	-693

26 Kortfristiga placeringar

Avyttring kortfristiga placeringar	0	0	0	0
Anskaffning kortfristiga placeringar	0	0	0	0
Värdereglering kortfristiga placeringar	-2 851	906	-2 851	906
Summa	-2 851	906	-2 851	906

27 Investering i immateriella anläggningstillgångar

Anskaffning enligt investeringsredovisningen	0	0	0	0
Summa	0	0	0	0

28 Investering i materiella anläggningstillgångar

Anskaffning enligt investeringsredovisningen	-32 997	-16 307	-102 218	-42 056
Summa	-32 997	-16 307	-102 218	-42 056

(tkr)	Kommunen		Koncernen	
	2023	2022	2023	2022
29 Investeringsbidrag till materiella anläggningstillgångar				
Anläggnings- och anslutningsavgifter	0	0	0	0
Investeringsbidrag	0	262	0	262
Summa	0	262	0	262
30 Försäljning av materiella anläggningstillgångar				
Diverse mindre avyttringar	0	0	4 465	14 696
Summa	0	0	4 465	14 696
31 Investering i finansiella tillgångar				
Aktieägartillskott Oreälvens kraft	0	-1 825	0	-1 825
Höjning av aktiekapital i Orsa Vatten och Avfall AB	-20 000	0	-20 000	0
Avyttring aktier Rättvik Arena	94	0	94	0
Värdereglering finansiella tillgångar	-11	1 827	-11	1 751
Summa	-19 917	2	-19 917	-74
32 Nyupptagna lån				
Nyupptagna lån koncern Orsa Vatten och Avfall AB	0	0	10 000	0
Summa	0	0	10 000	0
33 Långfristiga fordringar				
Medlemsinsats Kommuninvest	-681	-681	-681	-681
Kommuninvest förlagslån återbetalning	0	0	0	0
Lån till Orsa SK multiskidbana	400	480	400	480
Andra långfristiga fordringar	0	0	395	0
Summa	-281	-201	114	-201

Driftredovisning 2023 Orsa kommun

(tkr)	2023						2022	
	Utfall intäkter	Utfall kostnader	Budget intäkter	Budget kostnader	Utfall netto	Avvikelse netto	Utfall netto	
Kommunfullmäktige	0	-2 707	0	-2 583	-2 707	-124	-2 440	
Kommunstyrelse	4 218	-79 614	2 582	-84 030	-75 396	6 052	-33 542	
Utskott för strategi	12 732	-35 813	12 249	-35 159	-23 081	-171	-20 362	
Utskott för samhälle	22 694	-75 175	18 455	-69 153	-52 481	-1 783	-47 831	
Utskott för lärande	20 384	-164 128	15 769	-155 425	-143 744	-4 088	-165 834	
Utskott för omsorg	42 691	-231 434	29 008	-208 957	-188 743	-8 794	-169 777	
Miljönämnd					0	0	-1 582	
Byggnadsnämnd					0	0	-4 389	
Justeras, poster som ej är hänfö- bara till styrelse/utskott/nämnder men som ingår i verksamhetens intäkter och verksamhetens kost- nader enligt resultaträkningen	-15 074	5 000	-16 595	-2 220	-10 074	8 741	-16 255	
Summa styrelse/nämnder	87 645	-583 871	61 468	-557 527	-496 226	-167	-462 012	
Skatter	337 735	0	329 254	0	337 735	8 481	324 342	
Generella statsbidrag	182 506	-4 106	180 948	-4 297	178 400	1 749	167 195	
Finans	5 598	-4 001	465	-3 708	1 597	4 840	-2 659	
Summa	613 484	-591 978	572 135	-565 532	21 506	14 903	26 866	

Kommentar: Inga tilläggsanslag har tilldelats under året.

Kommunfullmäktiges underskott härrör i huvudsak från arvoden och revision.

Kommunstyrelsens överskott förklaras i första hand av överskott i medel till kommunstyrelsens förfogande och kommunchefens utvecklingsmedel. Kommunikationsprojekt "Min digitala arbetsplats" har blivit billigare än beräknat samt att både ekonomi och personal redovisar överskott. Övervägande delen av de gemensamma verksamheterna redovisar också överskott.

Utskott för strategi redovisar ett litet underskott främst beroende på de högre livsmedelskostnaderna. Underskottet dämpas av lägre personalkostnader som uppstått i samband med kortare vakanser.

Utskott för samhälle redovisar underskott som i första hand förklaras av höga kostnader för vinterväghållning. Även integration redovisar ett underskott då ett budgeterat bidrag uteblev under 2023.

Lärande redovisar ett stort underskott till följd av högre kostnader för den anpassade grundskolan samt ökade kostnader för förskolan då det periodvis har varit nödvändigt att öppna extra avdelningar. Kostnaderna för barnomsorg på obekvämt arbetstid har också blivit betydligt högre än budgeterat.

Omsorgen redovisar ett stort underskott för äldreomsorgen vilket förklaras av höga personalkostnader på grund av hög sjukfrånvaro men även på grund av större efterfrågan framför allt i hemtjänsten. De höga kostnaderna för IFO började redan 2021 och ser ut att fortsätta även in i 2024. Områden inom omsorgen som visar överskott är även i år hemsjukvården, LSS, ekonomiskt bistånd och administration.

Investeringsredovisning 2023 Orsa kommun

(tkr)

	2023					2022	
	Anslag	Ombud- geterat	Tilläggs- anslag	Totalt anslag	Avvikelse	Utfall	Utfall
Kommunstyrelse	340	0	0	340	340	0	0
Utskott för strategi	2 119	744	0	2 863	555	2 308	985
Utskott för samhälle	40 209	7 050	0	47 259	35 492	11 767	13 467
Varav stadsnät	5 337	1 000	0	6 337	4 022	2 315	3 941
Varav kultur och bibliotek	150	150	0	300	212	88	
Varav gator samt gatubelysning	31 372	3 100	0	34 472	27 382	7 090	7 558
Varav mark	1 500	500	0	2 000	1 720	280	
Varav fritid	1 600	2 300	0	3 900	1 906	1 994	1 969
Varav Stordammen	250	0	0	250	250	0	
Utskott för lärande	2 600	300	0	2 900	74	2 826	1 855
Varav IT	1 500	0	0	1 500	247	1 253	1 461
Varav inventarier	1 000	0	0	1 000	-329	1 329	395
Varav utemiljö	100	300	0	400	156	244	0
Utskott för omsorg	20 550	3 000	0	23 550	7 454	16 096	0
Varav SÄBO	20 000	0	0	20 000	7 546	12 454	0
Varav fordon	0	3 000	0	3 000	-437	3 437	0
Varav inventarier	550	0	0	550	345	205	0
Summa exklusive exploatering	65 818	11 094	0	76 912	43 915	32 997	16 307
Exploateringsfastigheter	7 588	0	0	7 588	7 284	304	693
Summa inklusive exploatering	73 406	11 094	0	84 500	51 199	33 301	17 000
Orsa Lokaler AB	21 620	0	0	21 620	-336	21 956	6 598
Varav utescen på Skeer	5 920	0	0	5 920	-3 830	9 750	
Varav byte av tak på plattfabriken	1 000	0	0	1 000	-4 240	5 240	
Varav byte av fönster på Digerbergsskolan	1 500	0	0	1 001	-991	1 992	
Varav renovering av omklädnings- rum på Kyrkbyskolan	1 200	0	0	1 002	-875	1 877	
Orsabostäder AB	15 350	0	0	15 350	4 652	10 698	9 994
Varav inre och yttre underhåll	5 400	0	0	5 400	668	4 732	
Varav byte av fönster på Ön	2 500	0	0	2 500	-266	2 766	
Varav byte av fönster på Dalagatan 16	1 500	0	0	1 500	-122	1 622	
Orsa Vatten och Avfall AB	72 590	0	0	72 590	37 503	35 087	7 073
Varav överföringsledning Grönklitt	50 000	0	0	50 000	20 914	29 086	2 395
Varav VSD betäckningar 2023	500	0	0	500	-781	1 281	
Varav stängsel Boggas VV	800	0	0	800	194	606	
Varav ARV fas 0 Bunk	0	0	0	0	-559	559	
Varav solpaneler Bunk ARV	500	0	0	500	26	474	
Summa exklusive exploatering i koncernen	175 378	11 094	0	186 472	85 734	100 738	39 972
Summa investeringar i koncernen	182 966	11 094	0	194 060	93 018	101 042	40 665

Kommentar

Den 31 december 2023 pågick följande större projekt:

	Totalt anslag	Upparbetad utgift
Stadsnät	84 238	123 257
Exploatering Lisselhed	28 398	6 124
Slipstenen särskilt boende	20 000	12 454
Samförläggning VA och vägbelysning	13 300	17 971

Investeringsredovisningen ska tillgodose kommunfullmäktiges behov av uppföljning och ansvarsprövning av styrelser och nämnder. Samtidigt ska den tillgodose externa intressenters behov av information om hur resurserna fördelas och förbrukas av verksamheterna. De för investeringsredovisningen mest väsentliga principerna för internredovisning och ekonomistyrning framgår under avsnittet Noter inklusive redovisningsprinciper.

Kommunens investeringsredovisning

Kommunfullmäktige fastställde i budget 2023 investeringsramar per nämnd och år. Kommunfullmäktiges budgetbeslut avser nettoramor per nämnd för perioden 2023–2026, fördelat på inkomster och utgifter. Angiven budget för 2023 avser nämndernas egna beslutade budgetar.

Kommunstyrelsen

Budgeterade investeringar har inte utnyttjats under året.

Utskott för strategi

Investeringar har skett i form av ombyggnation av kommunhuset, en bil till vaktmästeriet och köksutrustning. Ombudgetering kommer att äskas för att investera i en bil som kan utföra mattransporter.

Utskott för samhälle

Av årets 12 mnkr som investerats avser 7 mnkr gator, cykelvägar och belysning, 2 mnkr stadsnätet och 2 mnkr friluftsliv inklusive ishallen. Samhälle har äskat om ombudgetering motsvarande 7 mnkr till 2024.

Utskott för lärande

Större delen av årets investeringar avser IT-utrustning.

Utskott för omsorg

Omsorgen har investerat i sex elbilar till hemtjänsten 2023. Kommunens enskilt största investering avser nytt särskilt äldreboende. Omsorgen har äskat en ombudgetering på närmare 38 mnkr. Investeringens totalbelopp har inte förändrats.

Orsa Lokaler AB

Årets största investeringar avser renovering av utescenen på Skeer samt takbyte på plattfabriken. Övriga renoveringar avser i huvudsak Kyrkbyns och Digerbergets skola.

Orsabostäder AB

De största investeringarna under året avser fönsterbyten på Ön och Dalagatan samt inre reparationer av ytskikt.

Orsa Vatten och Avfall AB

De större pågående investeringarna avser överföringsledning från Grönklitt och VSD betäckningar som har en reinvesteringbudget om totalt 4,2 mnkr. Dessutom ska en ombyggnation av reningsverket Bunk ske.

Till
Fullmäktige i Orsa kommun
Organisationsnummer 212000-2189

Revisionsberättelse för år 2023

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer har granskat den verksamhet som bedrivits i styrelsen, nämnder och genom utsedda lekmannarevisorer den verksamhet som bedrivits i kommunens företag. Granskningen har utförts av sakkunniga som biträder revisorerna.

Styrelse och nämnder ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll och återredovisning till fullmäktige.

Revisorerna ansvarar för att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionsred i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente. Granskningen har haft den omfattning och inriktning samt givit det resultat som redovisas i bilagan ”Revisorernas redogörelse”.

Vi lägger särskild vikt vid den årliga grundläggande granskningen av kommunstyrelsen. Utifrån vår granskning kan vi konstatera att kommunstyrelsen i allt väsentligt skapat förutsättningar för tillräcklig styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten. Vi ser positivt på att kommunen uppnår samtliga finansiella mål för 2023 men konstaterar samtidigt att måluppfyllelsen för vissa verksamhetsmål bör förbättras då indikatorer som används för mätning inte uppnåtts. Detta gäller mål avseende studieresultat och deltagande i arbetsmarknadsåtgärder.

Vi bedömer sammantaget att kommunstyrelse och nämnder i Orsa kommun i huvudsak har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Detta mot beaktande av redogörelsen ovan av måluppfyllelse för vissa mål och indikatorer.

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.

Vi bedömer att kommunstyrelsens och nämndernas interna kontroll har varit tillräcklig.

Vi bedömer sammantaget att resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de finansiella mål som fullmäktige uppställt.

Vi tillstyrker att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för styrelse och nämnder samt enskilda ledamöter i dess organisation.

Vi tillstyrker att kommunens årsredovisning för 2023 godkänns.

Orsa kommun 6 maj 2024

Elsmari Laggar Bärjegård

Kåre Olsson

Susanne Andersson

Bilagor:

Till revisionsberättelsen hör bilagorna

Bilaga 1 Revisorernas redogörelse

Bilaga 2 Granskningsrapporter från lekmannarevisorerna i de kommunala bolagen

De sakkunnigas rapporter har lämnats till fullmäktige löpande under året.

Bilaga

Ekonomisk redovisning verksamheterna

Ekonomisk översikt Kommunfullmäktige

Driftredovisning (tkr) Verksamhet	2023			2022	2021
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall	Utfall
Kommunfullmäktige	582	399	-183	298	334
Kommunalt partistöd	357	377	20	357	357
Revision	807	750	-57	697	725
Valnämnd	10	30	20	65	7
Överförmyndare	687	646	-41	623	561
God man och förvaltare	264	381	117	400	378
Summa	2 707	2 583	-124	2 440	2 362
Budgetavvikelse				363	332

Ekonomisk översikt Kommunstyrelse

Driftredovisning (tkr) Verksamhet	2023			2022	2021
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall	Utfall
Politisk verksamhet	2 992	5 466	2 474	9 268	6 852
<i>Varav medel till kommunstyrelsens förfogande</i>	<i>282</i>	<i>2 900</i>	<i>2 618</i>	<i>7 463</i>	<i>4 507</i>
Kommunchef	3 592	4 332	740	3 529	2 877
Ekonomi	4 625	5 081	456	5 448	4 887
Personal	2 451	2 950	499	2 635	2 517
Kommunikation	2 971	3 753	782	2 589	2 060
Brandkåren Norra Dalarna	7 561	7 571	10	7 353	6 608
Gymnasienämnd	41 214	41 102	-112	37 555	39 159
Upphandlingsenhet	891	1 345	454	943	1 131
Löneservice	1 804	1 905	101	1 777	1 603
Miljö och bygg	7 295	7 943	648	5 971	6 583
Summa	75 396	81 448	6 052	77 068	74 277
Budgetavvikelse				5 922	3 232

Ekonomisk översikt Utskott för strategi

Driftredovisning (tkr) Verksamhet	2023			2022	2021
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall	Utfall
Utskott för strategi	69	0	-69	11	7
VO-chef service och utveckling	3 300	3 297	-3	2 717	2 992
Gemensamt stöd	5 879	5 273	-606	4 531	6 810
Administrativt stöd	4 156	4 966	810	4 955	5 298
Utredning och utveckling	1 920	1 940	20	1 900	1 764
Kostenhet	5 296	4 765	-531	3 673	3 552
Intendent	2 461	2 669	208	2 575	
Summa	23 081	22 910	-171	20 362	20 423
Budgetavvikelse				1 118	99

Ekonomisk översikt Utskott för samhälle

Driftredovisning (tkr) Verksamhet	2023			2022	2021
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall	Utfall
Utskott för samhälle	210	100	-110	90	66
VO-chef samhälle	2 253	2 191	-62	2 123	2 010
Näringsliv	3 868	4 307	439	3 527	3 348
Integration	455	-300	-755	-879	-548
Arbetsmarknad	6 134	6 586	452	5 998	5 763
Infrastruktur	18 505	17 384	-1 121	17 351	13 857
Skog och mark	1 187	661	-526	777	-291
Fastighet	1 105	1 232	127	470	995
Kultur och bibliotek	7 279	7 190	-89	6 933	6 515
Fritid	11 485	11 347	-138	11 441	12 391
Räddningstjänst			0		
Summa totalt	52 481	50 698	-1 783	47 831	44 106
Budgetavvikelse				-572	1 347

Ekonomisk översikt Utskott för lärande

Driftredovisning (tkr) Verksamhet	2023			2022	2021
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall	Utfall
Utskott för lärande	379	278	-101	264	114
Musikskola	4 534	4 655	121	4 492	4 638
Förskola	40 705	37 895	-2 810	35 603	33 439
Grundskola/fritids	87 421	87 971	550	79 030	78 600
Anpassad grundskola	4 891	2 550	-2 341	3 775	2 240
Insatser barn och unga	116	0	-116	101	99
Administration	5 598	5 196	-402	4 913	5 217
Ej fördelade medel	100	1 111	1 011	100	100
Summa totalt	143 744	139 656	-4 088	128 278	124 447
Budgetavvikelse				4 228	3 082

Ekonomisk översikt Utskott för omsorg

Driftredovisning (tkr) Verksamhet	2023			2022	2021
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall	Utfall
Utskott för omsorg	343	326	-17	255	49
Äldreomsorg gemensamt	3 735	2 038	-1 697	2 204	1 200
HS-enhet	15 256	16 991	1 735	13 434	14 102
Särskilt boende	58 322	56 344	-1 978	55 007	53 188
Hemtjänst	28 962	24 383	-4 579	25 089	21 628
Socialpsykiatri	5 583	4 498	-1 085	3 599	2 294
LSS	25 762	27 570	1 808	24 864	27 989
Individ- och familjeomsorg	12 220	12 692	472	12 457	12 182
Insatser vuxna	5 603	3 560	-2 043	4 852	3 946
Insatser barn och ungdom	9 677	7 239	-2 438	8 301	8 944
Ekonomiskt bistånd	6 736	7 030	294	5 789	7 070
Familjerätt/familjerådgivning	1 701	1 641	-60	1 530	1 498
Flyktingmottagning	-559	-1 200	-641	-1 604	-1 312
Administration	15 849	16 582	733	13 986	14 504
Ej fördelade medel		255	255		
Summa verksamhet	189 190	179 949	-9 241	169 763	167 282
Projekt	-447		447	14	123
Summa totalt	188 743	179 949	-8 794	169 777	167 405
Budgetavvikelse				-1 405	-4 103

Box 23, 794 21 Orsa
0250-55 21 00
orsa.kommun@orsa.se